ADİL FETHİ ABDULLAH

Kadının Eşine Sevgisini Artıran

52 İLKE

Beka

3.50 YTL

Kur'an-ı Kerim ve Sahih Sünnet Işığında

Kadının Eşine Sevgisini Artıran 52 İlke

ADİL FETHİ ABDULLAH

beka
YAYINCILIK

İÇİNDEKİLER

Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:
"Sizin en hayırlınız ailesine karşı en hayırlı olanınızdır. Ben ise aileme karşı sizin en hayırlı olanınızım"

(İbn Mace, Nikah, 50; Darimi, Nikah, 55)

ÖNSÖZ

Hamd Allah'a mahsustur. Salât ve selam, Allah'ın Resûlü Efendimiz Muhammed (s.a.v)'e, O'nun ailesine, ashabına ve onlara uyanlar üzerine olsun.

Bize evliliği bir nimet olarak veren ve her türlü kusurdan beri olan Yüce Allah, yarattığı şeyler hakkında tefekküre dalanlar için evliliği bir ibret ve delil kılmıştır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "**Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de onun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır.**" (Rum, 30/21)

Her türlü kusurdan beri olan Yüce Allah, Muhammed (s.a.v)'i nebi, resul, hidayet rehberi, müjdeleyici ve uyarıcı olarak bize göndermiştir. Yüce Allah onu, doğru inanç ve ahlaka uyma ve kendi şeriatine tutunma konusunda bize örnek kılmıştır. Nebi (s.a.v), ümmeti için en hayırlı peygamber, ordusu için en hayırlı komutan, eşi için en hayırlı koca ve çocukları için en hayırlı baba idi.

Efendimiz (s.a.v) beylere, eşlere güzel davranışın nasıl

olması gerektiğini öğretmiş ve: "**Sizin en hayırlınız ailesine en hayırlı olanınızdır. Ben ise aileme karşı sizin en hayırlı olanınızım**"[1] buyurmuştur. O'nun, bizzat kendisi iyi bir eş örneği idi. Eşlerine karşı çok merhametli idi. Eşlerinin huylarını iyi bilir ve ihtiyaçlarını adaletli bir şekilde giderirdi. Onlara şiddetli ve kaba davranmazdı. Zorba ve baskıcı değildi. Bilâkis O, hidayet rehberi, merhamet abidesi, insanlığa verilmiş en değerli nimet, yufka bir yürek, ince duygulu ve şefkatli bir kimse idi. Düşmanlarına bile merhametli olunca dostlarına nasıl olmasın? Bir köleyi ya da kadını dövmek üzere asla elini kaldırmadı. Ağzından Müslüman erkek ve kadınları üzecek hiçbir söz çıkmadı. Zira o çirkinlikleri ve çirkinleşmeyi sevmezdi. Sövme ve müstehcenlikten küfür gibi nefret ederdi. Ailesinin işlerini de görürdü. Namaza çağrıldığı zaman sessizce namaza çıkardı. Kimsenin hakkını yemezdi. Eşlerinin haklarına lâyıkı ile özen gösterirdi. Aralarında adaletli davranma konusunda örnek olmuştur. Nasıl adâletli davranmasın ki? Zira o şöyle buyurmuştur: "**Adaletli davrananlar, Allah katında Rahman'ın sağındaki nurdan minberler üstündedir. Onlar hükümlerinde ve ailelerinde başta bulundukları sürece adaletli davrananlardır.**"[2]

Efendimizin (s.a.v) bir eş olarak hayat hikâyesini, kişisel özelliklerini, şemailini ve eşleri ile ilişkilerini sayfalarca anlatmaya çabalasak hakkıyla anlatamayız. Onun sahip olduğu güzel özellikler sayılamayacak kadar fazladır. Eşlerinden birinin "**O'nun ahlakı Kur'an'dı**" nitelemesi bizim için yeterli olsa gerektir. Zira o eş, Efendimizin her türlü sırlarını bilen ve O'nu başkalarından daha iyi tanıyan bir kişiydi.

1 İbn Mace, Nikah, 50; Darimi, Nikah, 55
2 Müslim, İmâret 18

Bir kocanın eşine nasıl hayırlı olabileceğini anlatmak için, Efendimizin hasletlerinden ve eşsiz örnekliğinden alıntılar yapacak, ibretli hikâyeler sunacağız. Bununla erkeklerin eşlerine nasıl güzel muamele etmeleri gerektiğini örneklerle göstermiş olacağız.

Müslüman bir erkeğin sahip olması gereken niteliklerden söz edeceğiz ki Müslüman erkekler, Nebi (s.a.v) gibi hayırlı birer eş olsunlar. Yine bir erkeğin eşinin kalbini fethedebileceği ve ona kendisini sevdirebileceği ilkelerden söz edeceğiz.

Efendimizin sahip olduğu özelliklerden ve çeşitli ilkelerden eserimizin ilerleyen bölümlerinde bahsedeceğiz. Bu konuda kelâmların en faziletlisi Kur'an-ı Kerim'den hadis-i şeriflerden yararlanmaya çalışacağız. Yine selefin, hakîmlerin, aile ile ilgili eser yazmış alimlerin, evli erkek ve kadınların sözlerinden, konu ile ilgili müstakil olarak yapılmış araştırma ve incelemelerden de yararlanmaya çalışacağız. Konuları incelerken ideâllerden de söz edeceğiz; fakat gerçeklikten uzaklaşmadan ve erkeklerin zorlanmadan, fiziksel ve psikolojik yönden sıkıntıya düşmeden yerine getirebilecekleri örnek davranışlardan söz etmiş olacağız.

Yüce Allah'tan bu mütevazı çalışmayı kabul etmesini ve bu eseri okuyanlardan bize hayırlı dualar ulaşmasını dileriz. Umulur ki bu birçok amelden daha hayırlı olur. Yüce Allah'ın bu eserden tüm evli erkek ve kadınları nasipdar kılmasını umarız. Yüce Allah her türlü maksadımızdan haberdardır.

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

Adil Fethi Abdullah
6 Recep 1423

KADININ EŞİNE SEVGİSİNİ ARTIRAN 52 İLKE

1- Eşinin senin için süslenmesini arzuladığın gibi sen de onun için süslenmelisin

Kocalar genelde eşlerinden kendileri için süslenmelerini ve sürekli çekici, güzel olmalarını isterler. Bu anormal bir istek değildir. Fakat bir erkek, eşi için süslenir ve hanımı onu hep güzel bir sûrette görür mü?

Bir koca süslenmeyi sadece kadınlara ait bir görev mi zanneder? Bir erkeğin saçı başı dağınık, üstü başı perişan ve kötü görünümlü olması uygun mudur? Bir kadın, eşinin dış görünümünden etkilenmez mi?

Durum böyle olunca, bir erkeğin evlilikten önce ve nişanlılık döneminde, nişanlısı ile buluşma zamanlarında niçin süslendiği ve güzel giyindiği merak konusudur. Evlilikten sonra bir erkek neden giyim kuşamına ve dış görünüşüne önem vermez?

Erkeğin değişmesine sebep olan şey nedir? Doğrusu bir erkek nişanlılık döneminde olduğu gibi tertipli yaşan-

tısına devam etmeli ve kendini ihmal etmemelidir. İbn-i Abbas (r.a): "**Eşimin benim için süslenmesinden hoşlandığım gibi ben de onun için süsleniyorum**" demiştir.

Müslümanların halifesi Ömer b. el-Hattab (r.a)'a bir kadın gelerek kocasından şikâyet etmeye başladı ve kendilerini boşamasını istedi. Hz. Ömer (r.a) adamı çağırmak üzere bir elçi gönderdi. Adam içeri girdi. Elbiseleri perişan, saçları uzamış ve dağınıktı. Temizlik ve dış görünüşüne pek dikkat etmeyen birisiydi. Hz. Ömer sahabelere, adamı götürüp elbisesini değiştirmelerini, temizlenmesini sağlamalarını, traş ettirmelerini ve kendine çeki-düzen vermesini temin etmelerini emretti. Adam söylenenleri yaptığında Hz. Ömer (r.a) kadını içeri çağırdı. Kadın içeri girdiğinde ilk anda kocasını tanıyamadı ve ondan utandı. Hz. Ömer (r.a), "o senin kocan, tanıyamadın mı?" dedi. Kadın dikkatle bakınca kocasını tanıdı ve onu görünce son derece mutlu oldu. Kocasının bu değişimine Hz. Ömer'in sebep olduğunu anladı. Böylece araları düzelmiş oldu. Bu esnada Hz. Ömer, şöyle demiştir: "**Allah'a yemin olsun ki, siz nasıl hanımlarınızın sizin için süslenmesini istiyorsanız onlar da sizin kendileri için süslenmenizden hoşnut olurlar.**"

Hanif olan dinimiz İslam; temizlik, nezaket, düzen ve tertip dinidir. Dinimiz kadın-erkek hepimize temiz olmayı, dış görünüşümüze, kılık ve kıyafetimize özen göstermeyi emretmektedir.

Nebi (s.a.v), "**Kimin uzun saçı var ise ona özen göstersin, temiz tutma konusunda titiz davransın**"[3] buyurmuştur.

Efendimiz (s.a.v), su kaynağında aynaya bakar gibi ken-

3 Malik, Muvatta, Şa'ar 6; Nesâi, Zînet 60

dine bakar, saçlarını tarar ve en güzel kokulardan sürünürdü.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) ashabına, kendilerine koku ikram edildiği zaman bunu reddetmemelerini emreder ve şöyle buyururdu: "**Kime koku olarak reyhan (fesleğen) sunulursa onu geri çevirmesin. Zira onun kokusu hem güzeldir hem de ağır değildir.**"[4]

2- Eşi ferahlatmak ve onunla şakalaşmak

Bazı erkekler sadece yeme içme gibi ihtiyaçların, diğer deyişle maddî ihtiyaçların yeterince karşılanması ile görevlerinin tamamlandığını zannedip evlilik hayatındaki duygusal boyutu unuturlar. Örneğin, hanımların sevgisini kazanmak amacıyla onlarla şakalaşmayı, onları gülümsetebilmeyi ve morallerini düzeltip yatıştırmayı unuturlar. Fakat bunlar evlilik hayatı için son derece önemli inceliklerdir ve eşler arasındaki sevgi dayanaklarını ve desteklerini sağlam tutan etkenlerdir.

Resûlullah (s.a.v), dağları yüklenmek derecesinde ağır bir davet görevini, Medine-i Münevvere'deki ve fetihten sonra da Mekke'deki Müslümanların devlet başkanlığı görevini üstlenmişti. Muhtemeldir ki Efendimizin eşlerini eğlendirmek ve onları dinlendirmek için fazla vakti yoktu. Şu kadar var ki Efendimiz (s.a.v), evlilik hayatındaki duygusal boyutu ve moral değerleri asla unutmamıştır. Özellikle küçük yaşta evlendiği eşi Hz. Aişe (r.anha) validemize bu konuda gösterdiği ilgi zikre değerdir. Zira onunla çok şakalaşır ve çeşitli oyunlar oynardı. Bir keresinde koşu yarış-

4 Müslim, Elfâz 21; Nesâi, Zînet 38

ması yapmışlardır. İlkinde Hz. Aişe validemiz Peygamber Efendimizi geçmişti. Diğer sefer yaptıkları yarışı Efendimiz kazanmış ve Hz. Aişe'ye: "**Bu, önceki koşuya bedeldir (ödeştik)**"[5] demiştir.

Yine bir keresinde Peygamber Efendimiz (s.a.v), mescidde harbe (küçük kılıç) ile oynayan Habeşlilerin oyunlarını izlemesi, oyunlarla eğlenmesi ve oynarken onlara bakması konusunda Hz. Aişe'ye (r.anha) izin vermiştir. Bu olayı Hz. Aişe validemiz bizzat kendisi anlatmıştır: "**Resûlullah (s.a.v) kapıda durup beni arkasına aldı.** (Başını ensesine koymuş) **halde duruyor ve oynayanları seyrediyordum. Bıkıncaya kadar böyle devam ettim. Bir ara "Yeter mi?" dedi. "Evet" dedim. "Öyleyse çekil" dedi.**"[6]

Efendimiz (s.a.v) mübah olan eğlencelerle eşinin bu konudaki hakkını eda etmeye çalışmıştır. Zira o şöyle buyurmuştur: "**Şu üç oyun hariç ademoğlunun oyunları batıldır. Yay ile ok atması, atını eğitmesi, eşi ile oynaşması. Bunlar hak ve doğru oyunlardandır.**"[7]

Efendimiz eşi ile ilgili Cabir b. Abdullah (r.a)'a: "**Eşin bakire mi, dul mu?**" diye sormuş, o da "dul" dediğinde Efendimiz, bakirelerle evlenmeye teşvik etmek üzere: "**Evlendiğin bakire olmalı değil miydi? O, seninle oynar, sen de onunla oynaşırdın.**"[8]

Hz. Aişe (r.anha), oynamakta olduğu bir kısım bebekleri bulunduğunu, komşu arkadaşlarının yanına geldiklerini, onlarla beraber oynadıklarını anlatmış ve Hz. Peygamberin

5 İbn-i Mace, Nikah 50; Ebu Davud, Cihad 68
6 Buhârî, Salat 70
7 Tirmizi, Fedâilü'l-Cihas 11
8 Buhârî, Nikâh 10; Müslim, Radâ 55

bunların gelmesine engel olmadığını, aksine yardımcı olduğunu[9] belirtmiştir.

3- Şişeleri kırmamalı

Hepimiz şüphesiz, sözlere, işaretlere, jest ve mimiklere karşı çok hassas olan kadın karakterini biliriz. Buna rağmen çoğunlukla kaba sözlerle onların duygularını inciterek onları hak etmedikleri şekilde nitelendirebiliriz. Çoğu kere erkekler, eşlerini eleştiri yağmuruna tutup sadece bir kısmı doğru olan ithamları eşlerine yöneltebilirler. Bu ithamların bir kısmı doğru olabilir fakat kadınlarla ilişki metoduna uygun olmayan kaba bir şekilde ifade edilmiştir. Zikrettiğimiz bu kaba üslûp tek başına evlilik saadetini sona erdirmeye yeterlidir. Çünkü bir kadın bu durumda eşinden nefret etmeye başlar. Dorothy Diks, "**Boşanmak üzere mahkeme koridorlarını aşındıran evli çiftlerin yüzde elliden fazlasının evliliklerindeki en önemli anlaşmazlık sebebi, sadece birbirlerini eleştirmeleridir. Bu eleştirilerde kalpler kırılır, şahsiyetler zedelenir, fakat herhangi bir sonuç alınamaz.**"[10] demiştir.

Evet, eşiniz yemeği hazırlamakta gecikmiş ve siz de işten yorgun dönmüş olabilirsiniz. Fakat bilmez misiniz ki o da ev işlerinde yorulmuştur.

Ben bu konuda kadınları temize çıkarmak istemiyorum fakat siz de onların mazeretlerini dinlemek durumundasınız. Bu gibi durumlarda kaba bir üslup takınmamalısın. Bilakis hikmetle, sabırla ve güzel bir üslupla ona hitap

9 Buhârî, Edep 62

10 Dale Carnegie, "Dost Kazanma ve İnsanları Etkileme Sanatı"

etmelisin. Böyle davranırsan, evlilik hayatında çok mutlu olacaksın. Sözün özü, şişeleri kırmamak lazımdır.[11]

4- Eşinin seninle konuşma arzusuna karşılık vermelisin.

Kadınlar yapıları gereği konuşmayı erkeklerden daha çok severler. Hatta kız çocuklarının aynı yaştaki erkek çocuklarından daha önce ve daha güzel konuştuklarını fark etmişizdir. Okul öğrencileri arasında gerçekleştirilen genel nitelikli araştırmalar, dil konusunda kızların erkeklerden daha üstün olduklarını ve aynı yaştaki erkeklere nazaran daha başarılı olduklarını ortaya koymuştur.

Başka bir araştırmaya göre kadınların telefon konuşmaları süre açısından erkeklerden çok çok fazladır. Erkeklerin telefon görüşmeleri ortalama altı dakikayı geçmez. Kadınların telefon görüşmeleri ise bu süreden çok fazladır. Çünkü kadınlar yapıları gereği konuşmayı sürdürmek isterler. Öyle ki muhatapları konuşmayı bitirmek istese bile kadınlar sorularla onları konuşmaya zorlarlar. Erkekler, kadınların bu yapısını bilmedikleri için bu durumdan çok sıkılırlar.

Bir erkek, eşi ile konuşmaktan sıkıldığını belli ederse bu durum, eşinin de sıkılması ve kendisi ile konuşmaktan çekinmesi sonucunu doğurur. Sonuçta kadın başlıca arzularından birini dizginlemek zorunda kalacaktır. Öyleyse bu durumdaki bir kadın kiminle konuşacaktır?

---

11 Bu ifade Peygamber Efendimizin (s.a.v) bir hadisinden alıntıdır. (Buhârî, Edep 90, 95, 111) Kadınlar hassas yapılarından dolayı şişelere benzetilmişlerdir. "Şişeleri kırmamak" tabiri kadınlara yumuşak davranmak ve onların kalplerini kırmamak şeklinde açıklanmıştır. (Mütercim)

Erkek, hanımına karşı son derece sabırlı olmalı, onun konuşmasına ve bazen gevezeliklerine bile tahammül etmelidir. Onunla ilişkilerinde yumuşak ve nazik olmaya özen göstermeli, eşinin karakterini ve konuşmaya duyduğu ihtiyacı olduğu gibi kabullenmelidir.

Burada Ebu Zer (r.a) hadisini hatırlatmada yarar görüyoruz. Hz. Aişe (r. anha) anlatıyor: "**On bir kadın oturup kocalarının özelliklerini haber vermede ve hiçbir şeyi gizlemeyecekleri hususunda birbirlerine kesin söz verip anlaştılar...**"[12] Hadis son derece uzundur. Nebi (s.a.v), Hz. Aişe'nin (r.anha) anlattığı uzunca hikâyeyi dinlemiştir. Hz. Aişe (r.anha), hikâyeyi bitirince Efendimiz, gönlünü almak için O'na: "**Ben sana Ebu Zer'in Ümmü Zer'e nisbeti gibiyim. (Şu farkla ki) Ebu Zer, Ümmü Zer'i boşamıştır, ben seni boşamadım. Biz beraber yaşayacağız.**"[13] demiştir. Buradan çıkaracağımız ders, Hz. Aişe (r.anha) bu uzunca hikâyeyi anlatırken, Efendimizin onu sabırla dinlemesi ve sözünü kesmemesidir.

Yukarıda zikredilen hikâyeler gibi uzunca konuşmalardan erkekler bıkabilirler. Eşleri onlarla bu kadar uzun konuşmaya başlarlar ise kalkıp gidebilirler. Aslında kadınlar da bunu bildikleri için eşleri ile bu kadar uzun konuşmaya çalışmazlar.

Kadınlar için konuşmak, yemek-içmek kadar bir ihtiyaçtır. Fikirler üzerine konuşmayı sevmezler. Meselâ; siyaset, ekonomi gibi konular onların ilgi alanlarına pek girmez. Onlar daha çok kişiler ve eşya hakkında konuşmayı

12 Buhârî, Nikah 82; Müslim, Fedailü's-sahabe 92

13 Buhârî, Nikah 82; Müslim, Fedailü's-sahabe 92

tercih ederler. Örneğin; falan erkek, falanca kadın, kıyafetler, beyaz eşyalar gibi...

5- Eşine, hoşuna giden bir isimle hitap etmelisin

Şüphesiz hepimiz, hoşumuza giden bir isimle çağrılmaktan memnuniyet duyarız. Aynı şekilde bir erkek eşini, hoşlandığı bir isimle çağırmalıdır ki eşinin kalbini kazansın. Nitekim Efendimiz (s.a.v) de böyle yapmıştır. Nitekim, Hz. Aişe validemize: "**Ey Aişe!**" bazen de: "**Ey Hümeyra**!" diye seslenirdi.[14]

Hz. Aişe validemiz şöyle buyurmuştur: "**Bir bayram günü Habeşliler kılıç ve kalkanları ile mescitte oynarlarken, Allah'ın Resulü beni çağırdı ve: "Ey Hümeyra! Onları izlemek ister misin?" dedi. Ben de "evet" dedim.**"[15]

Bununla birlikte erkeğin eşini çağırmak için kullandığı takma ismi sadece eşi bilmeli, başkaları o ismi bilmemelidir. Nebi (s.a.v)'nin, mü'minlerin annesi Hz. Aişe (r.anha)'ye "**Ey Aişe**!" veya "**Ey Hümeyra**! diye seslenmesi ve bizim bunu bilmemiz, Efendimizin (s.a.v), evlilikteki görgü ve nezaket kurallarını İslam ümmetine öğretme amacına yöneliktir. Zaten O'nun hanımları mü'minlerin anneleridir. Resûlullah (s.a.v)'tan sonra O'nun hanımları ile evlenmek hiçbir mü'mine helal değildir.

* * *

14 Buhârî, İsti'zân 19

15 Buhârî, Salat 70

6- Duygusal tepki ve aşırı reaksiyonlardan uzak durmalısın

Psikolojik faktörler, evlilikteki ilişkileri büyük ölçüde etkiler. En basit bir sebepten dolayı hiddetlenen, aşırı duygusal tepkiler gösteren ve gerilen bir erkek, evlilik saadetinin temellerini yıkmaya hazır bir eştir.

Hanif dinimiz İslam, tepkilerimizi nasıl kontrol altına alabileceğimizi, öfkelerimizi nasıl dizginleyebileceğimizi ve kişilerle ilişkilerimizde bilgece davranmayı bize öğretmiştir. İslam'ın bu öğretisi, hem bizim hem de bizim dışımızdaki insanların ruh sağlığını korumaya yöneliktir.

Evlilik bir hayattır ve ömürlüktür. Bu sebeple eşler, özellikle de erkekler, evlilik hayatları boyunca duygusal davranışlara ve aşırı tepkilere direnç göstermelidirler. Erkekler, duygularının peşine mi düşüp gidecekler, yoksa zor zamanlarda öfkelerini kontrol altına alabilecekler mi?!

Erkekler, kızgınlık anındaki davranışlarından ötürü pişman olurlar. Fakat pişmanlık fayda etmez. Böyle davranışlar sergileyen erkeklere Yüce Allah'ın şu sözünü hatırlatırız: "**Onlar bollukta ve darlıkta Allah yolunda harcayanlar, öfkelerini yenenler, insanları affedenlerdir. Allah iyilik edenleri sever**".[16] Bu âyette öfkelerini yenenler de övülmüştür. Elinden geldiği halde öfkesini yenmeye çabalamayan ve bağışlayıcı olmayan pek çok erkek tanıyoruz. Bir erkek bilmelidir ki, bu güzel hasletler eğitim ve uygulama ile kalıcı hale gelir. Öfkesini yenmeyi öğrenmiş halde doğan bir kişi yoktur. Ancak eğitimle ve zamanla bir erkek, kendisinde olmayan güzel vasıfları öğrenir.

16 Al-i İmran, 3/134

Bilinmelidir ki bilgi, öğrenmekle; yumuşak huyluluk, yumuşak ve hoşgörülü davranmakla; sabır da sabretmekle elde edilebilir. Aile yuvası ve evlilikler hakkında araştırmacıların elde ettikleri sonuçlar, aile içindeki duygusal ve aşırı tepkilerin aile için pek çok tehlikeler doğurabileceğine, hatta birçok ailenin bu yüzden dağıldığına işaret etmektedir.

Terman, evlilik saadetini etkileyen psikolojik etkenler hakkında kapsam ve derinlik açısından en önemli sayılan bir araştırmayı gerçekleştirmiştir. Bu araştırmasını aslında evlilik saadetini ölçme noktasında önemli sayılabilecek evlilik içi anlaşmazlıklara neden olan üç yüz durumu incelemeye dayandırmıştır. Daha sonra evlilikteki anlaşmazlıklara daha az sebep olabileceğini düşündüğü yüz elli durumu da incelemesine konu edinmiştir. Sonuçta, evliliklerde başarısızlığa neden olabilecek birtakım hususlar tespit etmiştir. Başlıcaları şunlardır: "**Homurdanma ve çok şikayet**","**Heyecan, telaş ve tedirginlik**", "**Aşırı ve duygusal tepkiler**", "**Birbirlerinin davranışlarını kırıcı şekilde eleştirme**", "**Kontrolü, hakimiyeti ele geçirme ve otorite kurma çabasına girme**", "**Karışıklık, kaos çıkarmak ve kuralları çiğnemeye yönelmek.**"

Bu hususların dikkate alınması ve bunlardan kaçınılması, evlilik saadeti için önem arz etmektedir.

7- Eşine güven vermelisin ve seninle kendini güvende hissetmesini sağlamalısın

Hiçbir kadının, güvenmekten ve kendisini güvende hissetmekten daha çok ihtiyaç duyacağı bir şey yoktur. Kadınların güvene ihtiyaçları süreklilik arz eder.

Eşine güven duyan ve onunla kendisini güvende hisseden bir kadın, kocasını daha çok sever, sayar ve takdir eder. Fakat eşine güvenemeyen ve ondan korkan bir kadın, sürekli şüphe ve endişe içinde olacak ve karışık duygularla boğuşacaktır. Erkekler arasında, büyük-küçük her olaydan sonra eşini tehdit eden, eşi ile arasındaki her problemden sonra "**boşama**" kelimesini ağzına alan niceleri vardır.

Allah için bana söyleyebilir misiniz eşini, sabah-akşam boşamakla tehdit eden bir kocaya, eşi güven duyabilir mi? Böyle erkekler, eşlerinin zorla veya körü körüne kendilerine saygı duyacaklarını ve itaat edeceklerini mi zannederler?

Bu tür erkekler evlilik bağının kutsallığını fark edememişlerdir. Evlilik bağı, çok basit bir sebepten dolayı koparılıp atılabilecek bir bağ değildir. Yüce Allah, evliliği "**sağlam bir söz**" diye isimlendirmiş ve şöyle buyurmuştur: "**Hem, siz eşlerinizle birleşmiş ve onlar da sizden sağlam bir söz almış iken, onu nasıl (geri) alırsınız?**"[17] Peygamber Efendimiz de boşanmayı hoş görmemiş ve "**Allah'ın en kızdığı helal, boşanmaktır**"[18] buyurmuştur.

Boşama kelimesini çok sık söyleyen, hatta mahkeme kararını iple çeken ve sonunda boşanabilen erkekler son derece pişman olurlar. Fakat artık dönülmez bir yola girmişlerdir.

Eşini tehdit eden ve başka bir kadınla evleneceğini söyleyip eşini terk eden birçok erkek vardır. Bu tür erkeklerin eşlerini ihmal edip onların haklarını gözetmemeleri haramdır. Çünkü, henüz boşanmadan onları ihmal etmeleri

---

17 Nisa, 4/21

18 Ebu Davud, Talak 28

ve haklarını çiğnemeleri kendilerine helal olmaz. Zira onlardan sorumludurlar. Peygamber Efendimiz (s.a.v): "**Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlığınızdan sorumlusunuz. Amir, koruyucudur ve maiyetinden sorumludur. Kişi, ailesinin koruyucusu ve eli altında olanlardan sorumludur. Kadın eşinin evinin koruyucusudur, eli altında bulunanlardan sorumludur. Hizmetçi, efendisinin malının koruyucusudur ve eli altında bulunanlardan sorumludur. Hülâsa hepiniz çobansınız ve her biriniz emri altında bulunanlardan sorumludur.**"[19] buyurmuştur.

Bazı erkekleri eşlerine zulmetmeye sevk eden sebep nedir? Onların kendilerini savunacak güce sahip olmayışları mıdır? Eşine zulmeden her erkek, Allah'tan (c.c.) korkmalı ve sakınmalıdır. Bu durumdaki erkekler, Yüce Allah'ın zulümden hoşlanmadığını ve zalimleri sevmediğini iyi bilmelidirler.

8- Eşine sürpriz hediyeler verebilirsin

Bir kimseye, sevdiği bir kişi tarafından verilen bir hediye, o kişiyi son derece mutlu eder. Hele bu hediye sürpriz bir hediye ise o kişiyi daha çok mutlu eder.

Eşinin sevdiği ya da senden daha önce istemiş olduğu bir şeyi onun için alıp ona sürpriz yaptığın zaman, onu ne kadar sevdiğini anlayacaktır. Çünkü onu unutmadığını bir kere daha görmüş olacaktır.

Bazı zamanlar yoğun olabilirsin. Fakat eşine almış olduğun sürpriz hediye ile onu hem sevindirmiş hem de

---

19 Buhârî, Cuma, 11; Müslim, İmare, 20; Ebû Davut, İmer, 1; Tirmizî, Cihat, 27.

onun hoşlandığı şeyleri bildiğini ona göstermiş olursun. Bu duygu ve kendisine sürpriz bir hediye sunulduğunda eşinin hissettiği duygular anlatılamaz, o anda duyulan mutluluk açıklanamaz; ancak onu ne kadar sevindirdiği görülebilir.

Burada haliyle eşinin istemiş olduğu şeyleri zamanında almayıp eşinin ısrar etmesini beklemeyi ve isteklerini ona hep sürprizle sunmayı kastetmiyoruz. Böyle sürprizlerin pek bir değeri olmaz. Çünkü eşin bir şeyleri istemekten son derece sıkılmıştır.

Sürpriz hediyelerin kişiler üzerinde tesirleri daha çok ve kalıcı olur. Eşinin senden bir talebi olmadığı halde ihtiyaç duyduğunu ve hoşlandığını bildiğin bir şeyi ona hediye etmen onda derin izler bırakır. Tabii ki sen eşine karşı çok özel duygular besliyor olmalısın ki yaptığın sürprizle onu son derece mutlu kılasın. Yine başkalarının verdiği sürpriz hediyelerden ziyade senin sürprizlerinin onu daha çok sevindirmesi için onu gerçekten seviyor olmalısın.

9- Eve güler yüzlü ve gülümseyerek girmek

Eşi eve geldiğinde onu güzel karşılaması, bir hanımdan beklenen davranışlardandır. Aynı şekilde bir erkekten de ilk önce beklenen davranış, eşini güler yüzle karşılaması, neşeli ve içten bir gülümseme ile onu selamlamasıdır.

Eşe ve aile fertlerine ilk önce selam verilmelidir. Selam, İslam'ın şiarlarındandır. Örneğin, selam vermeden önce "*iyi akşamlar*" denilmemelidir. Yüce Allah, en hayırlı selamlaşmanın nasıl olacağını bize bildirmiştir. "*Esselamü aleyküm ve rahmetullahi ve berakatühü*" selam ifadesini bize Allah (c.c) öğretmiştir.

Aile fertlerini, Allah'ın (c.c) selamı, rahmeti ve bereketi ile karşılaman ne kadar güzel bir davranıştır. Bazı insanlar bu selamı küçümseyip hafife alırlar. Çünkü onlar, bu selamın büyük faziletini, geniş bereketini bilmemektedirler. Ey değerli eşler! Bu selam, İslam'ın ve Cennet ehlinin selamıdır. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de "**İnanan ve salih ameller işleyenler, Rablerinin izniyle, ebedi kalacakları ve içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokulacaklardır. Oradaki esenlik dilekleri "selam"dır.**"[20] buyurmuştur.

Kim bu sözleri söylerse, kendisine büyük bir karşılık ve bol sevap yazılır. Yüce Allah, böylesine kolay bir hayır kapısını sana açmış iken, aileni İslam'ın tavsiye etmediği bir şekilde selamlamak için bu kapıyı kapatmak doğru olur mu?! Peygamber Efendimiz (s.a.v): "**Evinize girerken aile fertlerine selam veriniz. Selamınız hem size hem de aile fertlerinize bereketli olsun**"[21] buyurmuştur.

Sonra ailenle ilk önce sevinçli haberleri paylaşmalı, üzücü haberlerin var ise ilk önce onları söylemekten kaçınmalısın.

10- Eşinle konuşurken son derece nazik ve hassas olmalısın

Sözler ve genel açıklamaların her durumda fayda sağlamadığı bilinir. Bazılarının isimlendirdiği gibi "*cins-i latif* (ince, zarif tabiatlı insanlar)" olan kadınlar, kendileri ile konuşulurken nazik ve hassas olunmasına daha ihtiyaçlı ve eğilimlidirler.

---

20 İbrahim, 14/ 23

21 Tirmizi, İsti'zân 10

Eşine çok basit bir şey söylersin, fakat o bunu önemser ve ondan yüz çevirdiğini bile düşünebilir. Sonuçta bu durum onu bazen üzüntüye boğar. Bu sebeple biz erkekler kadınlara kendi aramızda birbirimize davrandığımız gibi davranmamalıyız.

Örneğin, eşinden senin için bir şey hazırlamasını istemiştin fakat o yanlışlıkla başka bir şey hazırlayıp getirmiştir. Bu durumda ne yaparsın? Sinirlenip, eşine: "Beni iyi duymadın mı?" , "Ben senden başka bir şey istemedim mi?", "Ben senden bunu istemedim" şeklinde mi söylenirsin?

Böyle şeyler söyleyebilirsin; fakat unutma ki bu durumda onun kalbini kırar ve sana olan sevgisini zedelersin. Nezaket ve yumuşaklık nerede kaldı? Ona: "Evet, yorgunluğunu anlıyor ve takdir ediyorum. Fakat ben bunu istememiştim, başka bir şey istemiştim" desen ne olur ki? Bu tip durumlarda erkeklerin eşlerine hitap tarzları gerçekten önemlidir. Kadınların gönlünü kazanabilecek birçok hitap tarzı vardır. Örnekler verelim: Lütfen şöyle yapar mısın? Böyle yaparsan sana müteşekkir olurum. Bugün yemek hazırlarken ne kadar yorulduğunu biliyorum. Çocuklarla ilgilenirken ne kadar çaba sarf ettiğini görüyorum. Seni bugün her zamankinden daha güzel görüyorum. Bir elbise, giyene ancak bu kadar yakışır. Evi bugün o kadar güzel temizleyip düzenlemişsin ki takdir etmemek elde değil gibi...

11- Eşinin hoşlandığı konulardan konuşmalısın

Kişinin kalbine giden yolun onunla konuşmaktan ve özellikle onun hoşlandığı ve daha çok ilgilendiği konulardan söz etmekten geçtiğini bilir misin? Bu, psikoloji alim-

lerinin ve insan ilişkilerine kafa yoran araştırmacıların ortaya koydukları bir ilkedir.

Konu ile ilgili olarak Dale Carnegie, *Dost Kazanma Sanatı* adlı eserinde bir edebiyat profesörünün makalesinden şu alıntıyı yapmıştır. Profesör, "İnsan Tabiatı" adlı makalesinde şunları söylemiştir: "On iki yaşlarımda iken hafta sonu tatillerini halamda misafir olarak geçirmeye başlamıştım. Bir akşam halamın ziyaretine orta yaşlarda bir adam geldi. Daha önce onu hiç görmemiştim. O günlerde ben sandallara kafayı takmıştım. Ziyaretçi bunu öğrenir öğrenmez sadece sandallar konusunda konuşmuştu. Konuşması ve söyledikleri beni çok etkilemişti. Ziyaretçi gidince halama onun kim olduğunu, sandallarla neden bu kadar ilgilendiğini sordum. Halam onun New Yorklu bir avukat olduğunu, aslında sandallarla pek ilgilenmediğini söyledi. Ben, akşamki sohbeti neden hep sandallara ayırdığını sordum. Halam: "O çok nazik bir adamdır. Senin sandallara olan ilgini görünce nezaketinden senin ilgili olduğun konuda sohbet etmeyi tercih etti." diye cevap verdi.

Genelde kadınların duymaktan hoşlandıkları sözler ve konuşmayı tercih ettikleri belli gündemleri vardır. Ve sen de eşinin neleri konuşmaktan hoşlandığını iyi biliyorsundur. Onunla hassasiyetlerine uygun konuşmalısın ve hatta onun belirlediği, ona mutluluk verecek konuları konuşmaktan çekinmemelisin. Bencillik yaparak sadece kendi hoşlandığın konulardan konuşmamalısın.

Kadınların konuşmaktan hoşlandığı konular arasında elbette her ikinizi ilgilendiren konular da vardır. Örneğin

çocuklarınız, onların beslenip büyütülmesi ve terbiye edilmesi gibi...

Seni, eşinle baş başa oturup çocukların bakımını konuşmaktan, çocukların sağlığı ve onlara gösterilmesi gereken özen konusunda okuduklarını onunla paylaşmaktan engelleyen nedir?

Aynı şekilde çocuklarınızın beden ve ruh sağlığını, onların karşılaştığı tuvalet eğitimi gibi birtakım sorunların çözümünü, çocuklarınızın bu sorunları kolaylıkla aşabilmeleri için onlara nasıl yardım edebileceğinizi, küçük çocuklar arasındaki tartışma, yardımlaşma ve paylaşma eksikliği, kıskançlık gibi sorunları eşinle konuşmalısın.

12- Ailelerinizin yanında eşini övmelisin

Bir kadını, tanıdıklarının ve özellikle de ailesinin yanında eşi tarafından ayıplanmaktan daha çok üzen bir şey yoktur.

Bir kadın kocasının ailesine karşı çok hassas duygular besler. Durum böyle iken kocası onu ailesinin yanında eleştirirse o kadının neler hissettiğini düşünebiliyor musunuz? Şüphesiz bu bir erkeğin yapabileceği en yanlış davranışlardandır.

Eşinden gördüğün muameleye karşılık ailenin yanında onun kusurlarını hatırlaman gereksizdir. Aksine onların yanında eşini övmelisin. Onun iyiliklerini, farklı yönlerini ve başkalarından üstün olduğunu düşündüğün özelliklerini hatırlamalısın.

Boşanma olaylarının birçoğuna, erkeğin, ailesi yanında eşinin kusurlarından söz etmesinin neden olduğunu

görebiliyoruz. Çünkü erkeğin ailesi, o andan itibaren bu kadını ayıplarından dolayı kınamaktadırlar. Bu durum boşanmalara sebep olabilmektedir.

Konu bu kadarla da kalmaz, erkeğin ailesi bu durumu herkese yayabilir. Zira konu önemlidir ve boşanmaya sebep olmuştur. Gerçekte ise bu durum eşler arasında boşanmaya kadar gidecek bir sorun değildir. Fakat ailenin duruma müdahil olması, sonucu daha vahim kılmıştır.

Bu sebeple bir erkek eşinin varsa hatalarını, ailesinin ya da yakınlarının yanında anlatmama konusunda son derece titiz davranmalıdır. Eşinin kendisine olan sevgisini ve muhabbetini unutmamalıdır. Zira Allah Teala, eşlerle iyi geçinmeyi emretmiştir. Kur'an'da: "*Onlarla iyi geçinin*" buyrulmuştur.[22]

13- Kibarlık ve nezaket kişilerden beklenen davranışlardır

Eşinin yaptığı bir yemekle ilgili memnuniyetsizliğini dile getirsen neler olur? Veyahut giyim tarzı hakkında hoşlanmayacağı şeyler söylesen... Ya da yanında başka bir kadının güzelliğini övsen?

Bu gibi durumlar şüphesiz erkeğin bilinç eksikliğinden -belki de tecrübesizliğinden- kaynaklanır. Eşin bir yemek yapmıştır. Bu yemek annenin yaptığı kadar mükemmel olmayabilir. Bu, eşinin güzel yemek yapmayı bilmediği anlamına gelir mi? Ya da sen annenin yaptığı yemeğin eşinin yemeğinden daha güzel olduğunu sürekli hatırlatmak zorunda mısın?

---

22 Nisa, 4/ 19

Evlilik hayatı son derece kibar ve nazik olmayı gerekli kılar. Eşinin yemek hazırlama yöntemini eleştirmekten ya da bu konuda başkalarını övmekten kesinlikle kaçınmalısın. Eğer böyle yapmazsan onun kalbini kırmış olursun ve eşin, sana lâyık bir eş olamadığını düşünmeye başlar. Bu durumda onun seni sevmesini bekleyebilir misin?

Eşine: "Güzel yemek hazırlıyorsun. Yemeklerin hayatımda tattığım en güzel yemekler" gibi sözler söylesen ne kaybedersin ki? Bu tip sözler nezaket gereğidir. Evlilikte bu çeşit nezaket sözleri eşlerden beklenir. Fakat bazıları bu sözlerin yalan olabileceğini söylerler. Velev ki yalan olsun. Yalanın bu çeşidi evlilik hayatında mübah sayılır. Zira eşler arasında sevgiyi, muhabbeti artırabilir. Eşlerin mutlu bir evlilik geçirmelerine katkı sağlayabilir. Bu sebeple Ümmü Gülsüm bint Ukbe'den şöyle bir rivayet bize ulaşmıştır. O, "Efendimizin üç şey dışında yalana ruhsat vermediğini işittim" demiştir. Bu üç durum şunlardır: "**Kişilerin aralarını düzeltmek için söylenen yalan, savaşta söylenen yalan, erkeğin karısına ve kadının kocasına aralarındaki sevgiyi artırmak için söyledikleri yalanlar.**"[23]

Bu yalanla ilgili şu örnekleri verebiliriz. "Şu gözlerin gördüğü en güzel kadın sensin! Şu günlerde gözüme bir huri gibi güzel görünüyorsun..."

Günler, haftalar hatta aylardır eşine, onun davranışları, fizikî güzelliği gibi durumları ile ilgili övücü sözler söyledin de mi onun cefasından ve sana sıkıntı çektirmesinden şikayet ediyorsun?!

---

23 Tirmizi, Birr 26. (Buradaki kadının kocasına veya kocanın karısına yalanı, sevgiyi artırmak için, söz vermekle ilgilidir. Yoksa aralarındaki bir hakkı ortadan kaldıracak ve birbirlerinin hakkına tecavüz anlamında bir aldatmayı gizlemek anlamında bir yalan değildir. Çünkü böyle bir yalan Müslümanların icmaı ile haramdır.)

Hz. Ömer (r.a)'e bir kadın geldi. Kocası kendisine: "Beni seviyor musun?" diye sorduğunda: "Hayır" cevabı vermişti. Halife Ömer, bu sebeple kendisini çağırtmıştı. Halife Ömer (r.a) kadına: "Niçin hayır dedin?" diye sorunca kadın: "Benden yemin etmemi istedi, ben de yalan söylemek istemedim." dedi. Hz. Ömer kadına: "Evet bu durumda sizler yalan söylemeli, eşlerinize nazik ve kibar olmalısınız. Bütün yuvalar sevgi üzerine kurulmuş değildir. Bazıları karşılıklı saygı ve İslam dini üzerine de kurulabilir." demiştir.

Aynı şekilde bir koca, gerçek olmasa bile eşine, "Seni seviyorum!" demelidir. Umulur ki, Yüce Allah'ın takdiri ile bir şeyler değişir ve gerçekten sevmeye başlar. Kalpleri evirip çeviren Yüce Allah (c.c) tüm noksanlıklardan münezzehtir.

14- Eşler arasındaki sevgi elçisi

Çoğu kişiye göre genelde kadınlar gülleri severler. Bir adet gül, bir kadın için çok şey ifade eder. Maddî değer açısından bir gül, basit bir hediye sayılabilir. Fakat kadınlar açısından, kendilerine hediye edilmiş bir gülün manevî değeri gerçekten çok büyüktür.

Bir erkek, eve gelirken bir gül demeti veya sadece bir gül alıp sevgisinin bir nişanesi olarak eşine sunmayı düşünemez mi?

Hediyeleşmek, eşler arasındaki sevgiyi artıran önemli ve gerekli bir nezaket kuralıdır. Hediyenin maddî değerinin yüksek olması da şart değildir. Hayır, kendisine sunulan hediyenin pahasını ve maddî değerini araştıran bir kişi, hediyenin anlamını kavrayamamış demektir. Böyle insanlar, sevgiyi hakkıyla kavrayamayan, maddeci bakış açısı-

na sahip insanlardır. Kendisine basit bir hediye sunduğunuz kişiyi sevmediğiniz söylenebilir mi? Asla böyle bir şey söylenemez.

Birine pahalı bir hediye sunan bir kişinin onu daha çok sevdiğini de söyleyemeyiz. Çünkü hediyenin maddî değeri ile sevginin sıcaklığı arasında bir ilişki yoktur. Fakat kişilerin cimriliği başka bir konudur. Hediye, genel anlamda sevgi gösterisi, sevgi elçisi ve sevgi alâmetidir. Bir hadiste: "**Hediyeleşin ki birbirinize sevginiz artsın**"[24] buyrulmuştur.

Eşler arasında önemli sayılabilecek ve kocanın da iyi bildiği anlamlı günler ve durumlar vardır. Bir erkek, bu anları unutmamalı ve eşine çeşitli hediyeler sunmalıdır.

15- Eşini, günlük monoton yaşamından ve sıkıntılarından kurtarmak için çaba göstermelisin

Evlilik hayatında, kadınların çoğunun karşılaştığı sorun, hayatın onlara sıkıcı gelmeye ve monotonlaşmaya başlamasıdır. Bu durum gün geçtikçe kadınlara hayatı dar eder. Sonuçta kocayı ve ailenin havasını olumsuz etkilemeye başlar.

Mutlu bir hayatı arzulayan ve eşinin kendisini daha çok sevmesini isteyen başarılı bir erkek, evlilik hayatını sıkıcı olmaktan kurtarmak için çabalayan erkektir.

Evlilik hayatını canlandırmak için harcanacak çabalar, tabii ki aileden aileye, çevreden çevreye göre farklı olabilir. Köy ortamı, göçebe veya yerleşik yaşama benzemez.

24 Muvattta, Hüsnü'l-Hulk 16

Zengin bir aile de fakir bir aileye benzemez. Fakat hepsinin ortak bir yönü ve kendine ait imkânları vardır. Örneğin, belirli aralıklarla dinlendirici seyahatlere çıkılabilir. Burada her aile kendi imkânları ölçüsünde bir seyahati tercih edecektir. Bu seyahatler, hayatın sıkıcı yönünü bir nebze olsun hafifletecek ve evlilikteki canlılığı, direnci artırıcı bir işlev görecektir. Belki de eşlerde ortaya çıkan endişe, gerginlik, darlık ve sıkıntı yok olacaktır. Sonuçta kadın, daha uyumlu olmaya, hatta kocasını ve yuvasını daha çok sevmeye başlayacaktır.

Yine aile ziyaretleri, ailedeki sıkıntıları hafifletecek vesilelerdendir. Aile ziyaretleri "**sıla-i rahim**" diye adlandırılır ve sıla-i rahim kişilere sevap kazandırır. Bu ziyaretlerin çocuklar üzerinde de olumlu etkileri vardır.

Evlilik hayatındaki sıkıntıları ve monotonluğu aşmaya yardımcı vesilelerden biri de, eşlerin Allah (c.c) rızası için salih ameller işlemeye, farz ibadetleri ve özellikle beş vakit namazı vaktinde yerine getirmeye titizlikle devam etmeleridir. Zira vaktinde yerine getirilen ibadetler, Müslümanları ruhen ve manen rahatlatır. Yine Efendimizden nakledilen duaları okumak, sıkıntı ve üzüntüleri giderir. Efendimiz (s.a.v) şöyle dua etmiştir: "**Allahım, üzüntüden ve kederden sana sığınırım. Acizlikten ve tembellikten sana sığınırım, korkaklıktan ve cimrilikten sana sığınırım. Borcun ödenemeyecek kadar artmasından ve insanların kahrından sana sığınırım.**"[25] Bir Müslüman bu duayı sabah-akşam okursa, Yüce Allah onun üzüntü, keder ve sıkıntısını giderecektir.

25 Ebu Davud, Salat 367

Kadınlardaki sıkıntıları giderecek ve monoton hayatı değiştirecek başka vesileler de vardır. Örnekler verelim. **Yeni kişilerle tanışmak, sevdiğimiz bir kişiye, kendisini Allah rızası için sevdiğimizi bildirmek, yapılan ve yapmaktan hoşlanılan olumlu işleri not etmek, yeni bir kitap okumak, eşinde ya da arkadaşlarından birinde gördüğün olumlu bir davranışı övmek, arkadaşlarla hayırlı işler veya salih ameller yapmak amacı ile toplantılar gerçekleştirmek gibi...**

16- Eşinin kusurlarını kabullenmelisin

Evlilik birçok olaya gebedir. Bu sebeple eşler, bu uzun yolculukta birbirlerinin kusurlarına, hatalarına şahit olabilirler. Bu yüzden bir koca, eşindeki belli başlı hatalara şaşırmamalıdır.

Bu hatalar bazen erkeğe ağır gelebilir. Fakat aynı zamanda eşinin birçok üstün yönleri ve övülesi özellikleri vardır. Bütün bu olumlu vasıflar erkeği, kararlarında acele etmemeye, eşi hakkında sadece kusurlarına bakarak hüküm vermemeye çağırır. Bilâkis eşini, iyilikleri-kötülükleri, üstün özellikleri ve kusurları ile değerlendirmelidir. Tek bir bakış açısı ile eşi hakkında karar vermemeli, onda yerleşmiş bir huyundan ötürü eşini ayıplamamalıdır.

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur: **"Onlarla iyi geçinin. Eğer onlardan hoşlanmadıysanız, olabilir ki, siz bir şeyden hoşlanmazsınız da Allah onda pek çok hayır yaratmış olur."**[26] Peygamber Efendimiz (s.a.v) de: **"Mü'min bir erkek, mü'min hanımındaki hoş-**

26 Nisa, 4/19

lanmadığı bir huyundan ötürü ona kızmasın. Zira hanımında hoşlandığı huylar da vardır" buyurmuştur.[27]

Bir erkek, hatasız bir eş bulamayacağını bilmelidir. Eşi, hatalarına rağmen bir erkek için kendilerinde kusur görmediği başka kadınlardan daha hayırlıdır. Bundan emin olmak istiyorsan bir kağıt ve kalem al. Eşinin kusurlarını ve üstün özelliklerini yaz. Eşinin iyi yönlerinin kusurlarından çok daha fazla olduğunu göreceksin. Evlilik hayatında, bütün yönleri ile mükemmel ve ideal bir eş bulamayacağını bilmelisin. Huylar değişik değişiktir. Eşinde hoşuna giden ve gitmeyen yönler görebilirsin. Bu da normaldir.

Evliliği bir bakkal dükkanına benzetebiliriz. Bakkalda çok çeşitli ve değişik kalitede ürünler bulabiliriz. Fakat oradaki ürünler kişilerin isteğine ve beğenisine göre seçilmiş değildir. Orada beğendiğiniz her ürünü bulamayabilirsiniz. Fakat isteğinize ve beğeninize en yakın ürünü seçip alabilirsiniz. Evliliğe bu açıdan yaklaşırsan daha mutlu olur ve evliliğinden lezzet alırsın. Bilmelisiniz ki, eşiniz her yönü ile sizin istediğiniz özelliklerde ve karakterde olmayacaktır. Zira sizden farklı bir eğitim almıştır. Karakteri ve huyları sizinkinden farklıdır.

Sizin hoşlandığınız ya da hoşlanmadığınız özelliklere sahiptir ve size benzeyen ve benzemeyen yönleri vardır. Bunu kabullenmeli ve hayatla boğuşmamalısınız. Onun sahip olduğu huyları tümüyle değiştirme gayreti içine girmemelisiniz. Onun kendini iyi yönde değiştirmesi ve geliştirmesi uzun zaman alabilir. Sahip olduğu huylarından bazıları olumsuz ise, güzel ve yapıcı bir sabırla, sürekli bir eği-

27 Müslim, Radâ 61

timle, geniş yüreklilikle ve hoşgörü ile bu huylarını değiştirmesi sağlanabilir.

17- Küçük ve değersiz gibi görülen olaylara karşı uyanık olmalısın

Küçük şeyler birike birike kocaman olurlar. Eşler birbirinden farklı yapılara sahip oldukları için aralarındaki önemsiz şeylerden ötürü bazen sorunlar ortaya çıkabilir. Bu sorunlar çözülmez ve sürüncemede bırakılırsa zamanla birikir ve bir dağ gibi büyür. Bu durumda ise çözüm zorlaşır. Meselelere insaflı bakan kişiler, eşler arasında meydana gelen olayların bütünüyle eşler arasındaki yapı ve karakter gibi önemli farklılıklara dayanmadığını görebilirler.

Bütün bunlar neden kaynaklanır? Bunların arka planında olduğunu zannettiğimiz sebep, basit şeylerin varlığı değildir. Aksine basit görülen durumları algılayış tarzımız ve onlara karşı takındığımız tavırdır. Eşinin önemsiz sayılabilecek bazı davranışları karşısında erkeğin sıkılıp sabırsızlık göstermesi, sonra onu eleştiri yağmuruna tutması, onu değiştirmeye ve ona baskı kurmaya çabalaması, eşin bu basit sebeplerden dolayı strese girmesine sebep olacaktır. Halbuki hoşgörülü olsa ve bu gibi önemsiz durumlarda sıkılmadan sabırlı davranış gösterse ve eşinin mazeretlerini dinleme inceliğini gösterse, bir müddet sonra hiçbir sorun kalmayacaktır. Fakat bir erkek bu tür durumlarda hep sinirlenir, sıkılır ve daralırsa, işte asıl sorun o zaman başlar.

Bazı hakimler kırk bin boşanma davasının istatistikî verilerine dayanarak şunu söylemişlerdir. "**Eşlerin anlaşmazlıklarının arka planında, sürekli, basit sebeplerin olduğunu görebilirsiniz.**"

18- Ev işlerinde eşine yardım teklif edebilirsin

Ev işlerinde eşine sürekli yardım etmen şart değildir. Fakat eşin ara sıra kendisine yardım ettiğini görürse bundan mutluluk duyacak ve bu yardımların sebebi ile sana minnettar olacaktır. Bazı erkekler ev işlerine yardım ettiklerinde saygınlıklarının zedelendiğini ve erkekliklerinin yara aldığını zannederler. Bu kesinlikle doğru değildir.

İnsanların en hayırlısı, Adem'in (a.s) çocuklarının efendisi, Efendimiz (s.a.v), ailesine karşı da insanların en hayırlısı idi. İslam daveti gibi zor ve ağır bir görevi olmasına rağmen ev işlerinde ailesine yardım ederdi. Efendimiz (s.a.v) kendisine sorulduğunda, Hz. Aişe (r.anha): "**O bir insandı. Elbisesini yamar, süt sağar ve kendi işlerini kendisi görürdü**"[28] diye cevap vermişti. Yine Hz. Aişe validemiz: "**Resûlullah (s.a.v) ailesine hizmet ederdi. Namaz vakti geldiğinde, namaz için mescide çıkardı**"[29] demiştir.

Kadının eşine hizmet etmesi vacip olmasına rağmen, erkeğin hanımına yardım etmesi onunla güzel geçindiğine işaret sayılmıştır. Bu tür yardımlar, özellikle de eşin ev işlerinden bunaldığı anlardaki yardımlar, eşler arasındaki sevgiyi ve saygıyı artırır.

19- Duygularını ifade etmede cimri olma

İnsanların en cimrisi, eşine karşı sevgisini ifade etmede cimrilik yapan erkeklerdir. Yine cinsel ihtiyaçlarını doyurmak zorunda olan eşinin bu ihtiyacını önemsemeyen

28 Ahmed b. Hanbel, VI, 256

29 Buhârî, Nafakat 8

ve sadece kendi arzularını doyurmayı önemseyen erkekler de cimridir.

Erkeklerin, eşlerinin cinsel yönden tatmine ulaşıp ulaşmadığını önemsemeyişleri cinsel uyumsuzluk ve mutsuzluğa sebep olabilir. İmam Gazali, konu ile ilgili şunları söylemiştir: "Erkekler kendi şehvet ve ihtiyaçlarını giderince hemen ayrılmamalı, eşinin de cinsel tatmin ihtiyacını tamamlaması için ona süre vermelidir. Bazen kadının tatmine ulaşması geç olabilir. Kadının şehvetini uyandırdıktan sonra, onun ihtiyacını gidermeden ayrılan bir erkek, eşine eziyet etmiş olur. Erkek tatmin olup kenara çekilirse eşi bundan rahatsız olur. Fakat her ikisi aynı anda tatmin olabilirlerse bu kadın için daha zevkli olur. Çünkü erkek kendi zevki ile meşgul iken, eşi de sıkılmadan kendi zevki ile meşgul olacaktır."[30] Erkeklerin içine düştükleri bir hata da cinsel ihtiyaçlarını tatmin noktasında eşlerini kendilerine köle zannetmeleri ve cinsel tatmin konusunda uymaları zorunlu olan ilke ve edepleri görmezden gelmeleridir.

Cinsel birleşmeye hazır hale gelebilmek için yerine getirilmesi gereken ön şartlar vardır. Erkekler, eşlerine yumuşak davranmalı, onlarla şakalaşmalı ve oynaşmalıdırlar ki sağlıklı ve tatmin edici bir birlikteliğe hazır hale gelsinler.

Erkekler eşlerine, cinsel birleşmede hayvanlar gibi davranmamalıdırlar. Aksine öpmek, sıcak ve içten konuşmak ve çeşitli şekillerde oynaşmak sureti ile aralarındaki sıcaklığı sağlayacak sevgi elçilerine yer vermelidirler. Bu ilkelere uyulmadığı takdirde eşler arasında cinsel soğukluk meydana gelebilir. Zira nazik tabiatlı bir eş, cinsel tatmin ihti-

30 Gazali, İhya, 2/1, 130-131, Terc: Ahmet Serdaroğlu, Akçağ Yayınları

yacını gideremez, bunu çoğu kere kocasına söyleyemezse, bu durum birçok sorunun sebebini teşkil eder.

Bazı uzman doktorlar, birçok evli kadın ve erkeğe yer verdikleri ve senelerce süren bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda çok önemli sonuçlara ulaşan bu doktorlardan Hamilton, şunu özellikle belirtmiştir: "**Her başarısız evliliğin temelinde yatan en önemli sebep eşler arasındaki cinsel uyumsuzluktur. Eğer eşler arasında cinsel uyum varsa, diğer bütün sorunlar karşılıklı anlayışla çözülebilir.**"[31]

Bu çarpıcı araştırma sonucundan sonra bir erkek, hâlâ eşine karşı duygularını, sevgisini ifade etmede ve kendisi gibi eşinin de cinsel hayatından istifade etmesi noktasında cimrilik yapmaya devam edecek midir?

20- Eşinin aklına ve düşüncelerine saygı duymalısın

Bazı erkekler, eşlerinin aklı ve düşünce şekli ile dalga geçer. Böyle davranan bir erkeğin aile mutluluğunu istemediği ve sorun çıkarmaktan hoşlandığı sonucuna varılabilir. Böyle bir koca aslında saygıyı da hak etmez. Zira saygı karşılıklı olmalıdır. Bir kişiye saygı duyarsan o da sana saygı duyacaktır. Saygı duymadığın kişilerden saygı beklemen doğru değildir.

Eşinin kendi aklı ile ve düşünce tarzı ile alay ettiğini hisseden bir kadın, eşine sevgi ve muhabbet göstermez. Tabii ki burada bir yanlışlık yapılmıştır. Erkekler, kadınların aklının zayıf, zekâlarının kıt olduğunu ve sağlıklı düşünemediklerini mi zannederler?

31 Dale Carnegie, Dost Kazanma Sanatı

Bu şekilde düşünmek ve zannetmek sağlıklı ve doğru bir yaklaşım değildir. Bazı erkekler bu düşüncelerini, Efendimizden (s.a.v) gelen bir hadise dayandırdıklarını iddia ederler. Bu rivayet, kaynaklarımızda şu şekilde geçer:

"Peygamber Efendimiz (s.a.v) bir gün "**Ey kadınlar cemaati! (Allah yolunda) sadakada bulunun, istiğfarı çok yapın. Zira ben, siz kadınların cehennemde çoğunluğu teşkil ettiğini gördüm" buyurdular. Dinleyenlerden cesaretli bir kadın: "Niye cehennemliklerin çoğunu kadınlar teşkil ediyor, neyimiz var?" diye sordu. Aleyhissalâtu vesselâm: "Ağzınızdan kötü söz çok çıkıyor ve kocalarınıza karşı nankörlük ediyorsunuz. Aklı ve dini eksik olanlar arasında akıl sahibi erkeklere galebe çalan sizden başkasını görmedim!" dedi. O kadın tekrar: "Ey Allah'ın Resûlü! Aklı ve dini eksik ne demek?" diye sorunca Aleyhissalâtu vesselâm: "Aklı noksan tabiri, iki kadının şahitliğinin bir erkeğin şahitliğine denk olmasını ifade eder. Dinlerinin eksik olması tâbiri de onların (hayız dönemlerinde) günlerce namaz kılmamalarını, Ramazan ayında oruç tutmamalarını ifade eder." diye açıklamada bulundu.**[32]

Bu hadise dayanarak kadınların aklının ve zekâlarının noksan olduğunu söylemek ve onların sağlıklı düşünemeyeceklerini iddia etmek yanlış bir yaklaşımdır. Burada kadınların erkeklere nazaran daha unutkan bir yapıya sahip oldukları ifade edilmiş olabilir. Allah'ın doğuştan yarattığı fıtratları gereği kadınlar daha unutkan bir yapıya sahip olabilirler.

---

32 Buhârî, Hayz 6, Zekât 44, İman 21, Küsüf 9, Nikâh 88; Müslim, Küsüf 17, İman 132; Nesâî, Küsuf 17; Muvatta, Küsuf 2

Hz. Peygamber'in bu ifadelerinde kadınlara yönelik bir kınama söz konusu değildir. Çünkü bu eksiklik kadının yaratılışından ileri gelmektedir. Hz. Peygamber'in bu ifadeleri ile halk arasında yaygın olan anlayışı ifade ederek kadınların, erkekleri tahrik etmemeleri, onları fitne ve fesada sürüklememeleri konusunda uyarıda bulunduğunu söyleyebiliriz.

Kadınların dindeki eksiklikleri ise dinin hakikatindeki bir eksiklik değil, sadece bazı ibadetlerdeki eksikliktir. Bu eksiklikten dolayı kadınlar hesaba çekilecek değildirler. Zira bazı ibadetleri bilerek terk etmek haramdır. Kadınlara bazı durumlarda kolaylık gösterilmiştir. Kadınların kendilerine has özel günlerinde namaz kılmaları ve oruç tutmaları haramdır. Bugünlerde onlara birtakım dini kolaylıklar bahşedilmiştir.

Kadınların aklına saygı duyulmalıdır. Zira nice kadınlar vardır ki akıl ve zekâ yönünden birçok erkekten daha üstündür. Burada isim vermeyi gerekli görmemekteyiz.

Fakat her halükârda belirtmeliyiz ki Yüce Allah, kadın zekâsını erkek zekâsından farklı bir ölçüde yaratmıştır. Kadın zekâsı kendine has özellikler taşır. Bu durumun hikmetini ise sadece Yüce Allah bilebilir. Kadının zekâ yönünden farklılığı belki de erkeklerin hayata sadece salt akılları ile hakimiyet kurmamaları için hayatın bir zenginliğidir. Doğrusu, neşeli ve coşkun kadınların duygusal zekâları hayata başka bir anlam katar. Erkeklerin kadın aklı ile ilgili düşünceleri açıkladığımız şekilde değilse onlar, zekâları kıt ve düşünce tarzları tutarsız kadınlarla evlenmeyi kabul etmiş olacaklardır. Kadınları kendi iradelerinde olmayan birtakım yaratılış özellikleri ile kınamak insaflı kişilerin özellikleri ola-

maz. Bilakis erkekler, kadınları, onlara has özellikleri ile kabullenmelidirler.

Burada zikredilmesi gereken başka bir durum daha vardır. O da kadınların ev işlerinde, düşüncede, birtakım ailevî işleri planlamada eşi ile ortak hareket etmesi ve görüş alış-verişinde bulunmasıdır.

Bu arada birçok erkek için geçerliliğini koruyan yanlış bir düşünce vardır. Bu, "*Kadınlarla istişare etmek, aile yuvasını yıkar*" düşüncesidir. Bu düşünce bazı kadınlar için geçerli olsa da her kadın için geçerli değildir. Zira nice kadınlar vardır ki erkeklerden daha sağlıklı düşünebilmektedirler. Erkeklerin yüzüne gözüne bulaştırdığı birçok konuda kadınlarla istişare edilmiş ve sorunlar olumlu bir şekilde çözüme kavuşturulmuştur.

Kadınlarla istişare etme konusunda yanlış düşünceye kapılmış bazı insanların bu konudaki dayanakları Efendimiz (s.a.v)'e atfedilen, "**Kadınlarla istişare edin, ancak sözlerinin aksi ile hareket edin**"[33] mealinde uydurma bir hadistir. Bu hadisi uyduranlar, kadınları aşağılama ve aile yuvasını bozma hedefini gütmüşlerdir. İslam ümmetinin düşmanları, asırlardır bu tür çirkin hedeflerin peşinde koşup durmuşlardır.

Burada, Peygamber Efendimizin (s.a.v) hanımları ile istişare edip bu istişareye uyduğunu gösteren bir örnek vermeyi uygun ve yeterli görüyoruz:

"Hudeybiye anlaşması yapılıp on yıl umre yapmama maddesi kabul edilince ashab memnun kalmamış,

33 Acluni, Keşfu'l-Hafa, 2/3

Resûlullah'ın "ihramdan çıkma" emrini dinlemek istememişti. Resûlullah'ın üzüntüsünü görüp sebebini öğrenen Ümmü Seleme, "Ey Allah Resulü! Sen kalk, kurbanlığını kes, onlar sana uyacaklar ve kurbanlarını keseceklerdir" der. Resûlullah öyle yapar ve gerçekten ashab O'nu takip ederler."[34]

21- Eşine karşı iyi zan beslemelisin

Bir erkeğin eşine karşı çokça kötü zan beslemesi, ister bir eş olarak davranışları ile ilgili olsun, isterse bir kadın olarak davranışları ile ilgili olsun, eşlerin evlilik hayatına asla olumlu bir katkı sağlamayacaktır.

İnsan ilişkileri konusunda meşhur bir ilke vardır: "**Şüphe, şüpheyi ve kötü zannı doğurur. Güven de ancak güveni doğurur.**" Bir kişiye güven verirsen, onu doğru yola; güven yoluna sevk etmiş olursun. Bu ilke tabiatı ile güzel karakter sahibi insanlar için doğru ve geçerlidir. Adi, alçak, hırsız vb. kişilere güven duyulamayacağı gibi onlar hakkında aslolan, kötü zan beslemektir.

Saygın, Müslüman bir ailenin üyesi olan Müslüman bir kadınla evlenen erkek güzel tercih yapmıştır. Böyle bir kadının vasfı, bağlılık ve güzel ahlaktır. Bu özelliklere sahip bir eş hakkında kötü zan beslemek, kuruntulara kapılmak ve onu kontrol altında tutmak yanlıştır. Bunu yapan erkeğe aile yuvasının harap olduğunu müjdeleyebilirsiniz. Aralarında hiçbir tartışma olmasa bile erkeğin zikrettiğimiz tavrı bile ailenin yıkılması için yeterli sebep olabilir. Bu durumda kadının günahı yoktur. Doğrusu, erkeğin eşi hak-

34 Vakidi, el-Megazi, 2/613

kında şüphelenmesi ve kötü zan beslemesi kendisine haram olur. Zira eşinin bu tavrı, duygularını incitmiş ve o, büyük bir haksızlığa uğramıştır.

Resûlullah (s.a.v), bir hadisinde, yolculuğa çıkan erkeklerin haber vermeden gece vakti evlerinin kapılarını çalmayı yasaklamıştır. Bu rivayet şu şekildedir: "**Resûlullah (s.a.v), yolculuktan dönenleri, eşlerini ihanet zannı altında tutmuş ve açıklarını aramış olmamaları için, evlerinin kapılarını (eğer geleceklerini bildirmemişlerse) geceleyin çalmaktan nehyetti.**"[35]

Yine Efendimiz, eşi hakkında kötülük yaptığına dair kuvvetli bir delili olmayan bir erkeğin kıskançlığını haram saymıştır. Çünkü kuvvetli delili olmayan kötü zanda bulunmuş, şüphelerinin peşinden gitmiş, kuruntulara kapılmıştır. Sebepsiz yere eşini cezalandırıp üzen bir erkek sadece ve sadece zanlarla hareket etmiş olur.

Resûlullah (s.a.v) buyurdular ki: "**Kıskançlıktan bir nevi var ki Allah sever; bir kısmı da var ki Allah onu sevmez. Allah'ın sevdiği kıskançlık, kişinin, kötülük olduğuna kuvvetli zan beslediği zaman duyduğu kıskançlıktır. Allah'ın sevmediği kıskançlık, kişinin şüphe olmadan kıskançlık duymasıdır.**"[36]

Görüyoruz ki şeytan nasıl erkeklere vesvese veriyor ve onları eşleri hakkında kötü zan beslemeye sevk ediyor, onları kuruntu ve şüphelerle baş başa bırakıyor. Eğer erkekler şeytana uyar ve suçsuz eşleri hakkında ithamlarda bu-

35 Müslim, İmaret, 183-184

36 Ebu Davud, Cihad 114, (2659); Nesai, Zekât 66, (5, 78)

lunup kötü zan beslerlerse, bu durum ailelerin yıkılmasına sebep olur.

Kötü zan besleme konusunda bir problem de ondan kurtuluşun zorluğudur. Bir kere başkaları hakkında kötü zan beslemeye başlayan insan, onların suçsuzluğuna dair binbir sebep bile olsa zihninde dönüp dolaşan kuruntulardan kurtulamaz. Bu sebeple Yüce Allah: "**Halbuki onların bu hususta hiçbir bilgileri yoktur. Onlar sadece zanna uyuyorlar. Şüphesiz zan, hakikat namına hiçbir şey ifade etmez.**"[37] buyurmuştur.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) de: "**Zandan sakınınız. Zira zan sözlerin en yalanıdır**" buyurmuşlardır.[38]

22- Eşine, kendisinin ideal bir eş olduğunu hissettirmelisin

Bazı erkekler, eşlerine çok nasihat etmenin veya onları yönlendirmenin onların birtakım kusurlarını düzeltmede etkili olacağını zannederler. Fakat bir müddet sonra durumdan şikayet etmeye ve: "Eşimin kusurlarını düzeltmek için onca çaba sarfettim; fakat hiçbir şeyi değiştiremedim"? demeye başlarlar. Bunun sebebini merak ediyor musunuz?

Bu tür şikayetlerde bulunan erkekler, eşlerine nasıl davranacaklarını ve daha doğrusu insanların kusurlarının nasıl düzeltilebileceğini kavrayamamışlardır.

Herhangi bir kişiyi davranışlarından ötürü sürekli eleş-

37 Necm, 53/28
38 Buhârî, Nikah 45; Müslim, Birr, 28-34

tirip kınadığında, o kişinin bu davranışlarından vazgeçeceğini mi sanırsın? Gerçekte bu soruya verilebilecek cevap hep olumsuz olacaktır. Zira kendisine eleştiriler yöneltilen ve kınanan kişi, kişiliğini önemsediği kadar bu davranışlarını önemsemeyecek ve çeşitli yöntemlerle kendisini savunmaya, temize çıkarmaya çalışacaktır. Aynı yöntemleri uygulayan erkekler hep aynı sonuçlarla karşılaşacaklardır.

Gerçekten mutlu bir evlilik istiyorsan eşini güzel sözlerle övmeli ve onun ideal bir eş olduğunu hissettirmelisin. Sonra istersen bazı hatalarına dikkat çekebilirsin. Bu uyarılar, onun güzel davranışlarını övmenden sonra olursa, daha iyi sonuç alabilirsin. Neticede onun sana hak vereceğini ve seni daha çok seveceğini göreceksin.

23- Eşinin kabiliyetlerini geliştirmesine yardımcı olmalısın

Eşinin yeteneklerine önem verip titizlikle geliştirebilmesi ve hobileri ile uğraşabilmesi için ona destek oluyor musun? Bilmelisin ki, bir kişi, önemsediği şeyleri önemseyenleri ve yapmaktan hoşlandığı şeylerde kendisine yardımcı olanları takdir eder ve çok sever.

Bazı eşler hanımlarının yeteneklerini ve hobilerini küçümserler. Eşinin hobileri ve yetenekleri ile dalga geçen ve küçümseyen bir erkek bilgisizdir. Doğrusu bu tür erkekler insanlarla nasıl ilişki kuracaklarını ve insanlara nasıl yaklaşacaklarını bilmemektedirler.

Size önemsiz ve basit gibi görünse de eşinizin yetenek ve hobilerine saygı duymalısınız. Bu konuda Efendimizi

(s.a.v) örnek almalısınız. Eşi Hz. Aişe'nin (r.anha) yaşının küçük olmasına rağmen onu önemsemiş ve onun yapmak istediği şeyleri geri çevirmemiştir. Örneğin onunla koşu yarışı yapmış ve bazen Hz. Aişe (r.anha), bazen de Efendimiz (s.a.v) yarışı kazanmışlardı.

Aşağıda sunacağımız hadis, Peygamberimizin (s.a.v) hanımlarına karşı ne kadar müsamahalı ve hoşgörülü olduğunu ve onların hobilerine ne kadar değer verdiğini açıkça göstermektedir. Hz. Aişe'nin anlattığına göre:

"Peygamber Efendimiz (s.a.v), Tebük ya da Hayber gazvesinden döndü. Hz. Aişe'nin eşyalarını koyduğu rafların üzerinde örtü vardı. Rüzgar esti ve Hz. Aişe'nin oyuncaklarının üzerinde bulunan örtüyü bir kenarından açtı. Bunun üzerine Peygamberimiz, "Ey Aişe, bunlar nedir?" buyurdu. Aişe "Kızlarım" diye cevap verdi. Hz. Peygamber oyuncakların arasında iki kanatlı at gördü. "Oyuncakların arasında gördüğüm şey nedir?" diye sordu. Aişe "at" diye cevap verdi. Hz. Peygamber, "Üzerindekiler nedir?" deyince, Hz. Aişe "Kanatlarıdır" diye cevap verdi. Hz. Peygamber "Atın kanatları olur mu?" dediğinde Aişe, "Hz. Süleyman'ın atlarının kanatlarının olduğunu işitmedin mi?" şeklinde cevap verdi. Hz. Aişe der ki: "Hz. Peygamber bunu işitince güldü. Hatta onun azı dişlerini gördüm."[39]

Eşini bu tür çocukça sayılabilecek şeylerle meşgul olurken görürsen, Allah Resûlü'nün yaptığı gibi onunla şakalaşır mısın yoksa dalga mı geçersin?

---

39 Ebu Davud, Edep, 62

Sevgili eşler! Bilmelisiniz ki, kişilerin hobileri kendileri için çok değerlidir. İnsanlar hobilerinde kendilerini bulurlar ve hobileri ile mutluluğu yakalamaya çalışırlar. Sizler, eşlerinizin yeteneklerini geliştirmelerine engel olur ve hobileri ile dalga geçerseniz, kendileri ile mutluluğa ulaştıkları eğlencelerine karşı çıkmış olursunuz. Buna hakkınız olmadığı gibi böyle davranmanın eşinizle olan ilişkinizi olumsuz yönde etkileyeceğini de görürsünüz. Henry James, konu ile ilgili şu ilkeye dikkat çekmiştir: "**İnsan ilişkilerinde öğrenmeniz gereken ilk şey, insanların kendileri ile mutluluğu yakaladığı hobilerine ve uğraşlarına karşı çıkmamanızdır. Eğer karşı çıkarsanız, size de aynı şekilde karşı çıkılacaktır.**"[40]

24- Eşinin aylık özel günlerinde ve hamilelik sürecindeki psikolojik durumuna dikkat etmelisin

Şüphesiz bazı zaman dilimlerinde kadınların psikolojik durumları çok değişir. Huy ve tabiatları olumsuz yönde değişimlere uğrar. Bu zaman dilimleri, kadınların aylık özel günleri (âdet günleri) ve hamilelik süresidir. Özellikle hamileliğin ilk ayları daha önemlidir. Bu zaman dilimlerinde kadınlar çeşitli ağrı ve sancılara maruz kalırlar. İşte bu yüzden erkekler, bu dönemlerde eşlerinin psikolojik durumlarını gözetmeli ve onların daha fazla ilgi ve yardıma ihtiyaç duymalarını içtenlikle kabullenmelidirler.

Gebelik, kadın için doğal bir olaydır. Ancak hormonal dengenin büyük dalgalanmalar gösterdiği bu dönem, birçok bedensel ve psikolojik sorunun da tetikleyicisi olabiliyor.

40 Dale Carnegie, *İnsanları Etkileme ve Dost Kazanma Sanatı*

Kadının hamileliğe ruhsal yönden hazır olmasının gebelik sorunlarının daha hafif geçmesini sağlayacağını belirten uzmanlar, bu dönemde erkeğin destek ve yakın ilgisinin anne adayının yaşadığı ruhsal karmaşayı azaltacağını söylüyor.

Gebelik süresince eş desteğinin çok önemli olacağını vurgulayan uzmanlar, eşin tutumunun yanı sıra, içinde yaşanılan psikososyal çevrenin de hamileyi doğrudan etkileyeceğine dikkat çekiyor. Kadının hamileliği, evlilik ilişkisinde yeni değişiklikleri gündeme getiriyor ve baba adayına belirli görevler yüklüyor. Kadının duygusal olarak içine kapanması, erkekte ihmal edildiği düşüncesini ortaya çıkarabiliyor. Erkeğin destek, güven ve yakın ilgisini her ikisinin de yaşadığı ruhsal karmaşayı azaltıyor. Erkek bu durumla ne kadar başarılı başa çıkarsa, kadının gebeliğe uyum sağlaması o kadar kolaylaşıyor.

Kadınların hayız dönemlerinde bedenen ve ruhen hassasiyet kazandıkları, onlara karşı çevresindekilerin daha anlayışlı davranması gerektiği açıktır. Kadınlar da âdet dönemlerinde beden temizliğine ve sağlık kurallarına daha çok önem vermeli, mümkünse sık sık banyo yapmalı, etrafındaki insanları rahatsız etmemek için gerekli tedbirleri almalıdır. Hayızlı kadınla cinsel ilişkinin dinen yasaklanması kadının beden ve ruh sağlığı açısından da son derece gerekli bir tedbirdir. Bu dönem, kadınların her türlü ruhsal gerilime, mikrop ve hastalık kapmaya açık oldukları bir dönemdir. Hayız süresi sona eren kadının ibadetleri eda edebilmesi için gusletmesi gerekir.

Sonuç olarak eşinizin aylık özel günlerinde (adet günleri) ve hamilelik sürecindeki psikolojik durumuna dikkat

etmelisiniz. Bu zaman dilimlerinde eşinize karşı son derece sabırlı olmalı ve ona zor gelen bütün işlerde yardımcı olmalısınız.

25- Çocukların bakımı ve yetiştirilmesinde eşine yardımcı olmalısın

Çocukların bakımı ve yetiştirilmesinde eşine yardımcı olman ayıp bir şey değildir. Çocukların bakımı kolay gibi görünse de gerçekte zordur. Bu konuda eşin, özellikle de çalışıyorsa senin yardımına ihtiyaç duyacaktır. Çünkü çalışan bir kadının sorumluluk alanları fazladır ve eşinin yardımı olmaksızın çocukların bakımı ve yetiştirilmesini tek başına halledemeyecektir. Tecrübeler göstermektedir ki, bir baba erkekliğini ve saygınlığını zedeleyici bir faktör olarak değerlendirmeden, çocuklarının bakım ve yetiştirilme görevini üstlenebilmektedir. Yine şüphesiz bu durum, babanın çocuklarına duyduğu fiziksel, psikolojik ihtiyacı karşılaması ve onlarla mutlu olduğunu itiraf etmesi için uygun bir vesiledir.

Kadının eşine olan ihtiyacı, gerek kendi hastalığında gerekse çocukların hastalığında daha da artacaktır. Bir erkek, hasta çocukları ile ilgilenirken, eşinin onlara bakamadığı ve kendisine yardım etmeden eli kolu bağlı beklediği şeklinde bir düşünceye kapılmamalıdır. Zira çocuklar, eşinin olduğu kadar onun da çocuklarıdır. O da çocuklarından; onların çeşitli yöntemlerle güzelce bakım ve yetiştirilmelerinden sorumludur.

Her baba bilmelidir ki, çocukların bakımı konusunda eşine özellikle de çalıştığı ve hastalandığı zamanlarda yardımcı olması, kaçışı olmayan bir görevdir. Erkek bu göre-

vi lâyıkı ile yerine getirmelidir ki, aile mutluluğuna ve ahiret saadetine ulaşabilsin.

26- Eşinin ailesine iyilik ve ikramda bulunmalı ve eşini, onları ziyaretten alıkoymamalısın

İslam, insanlar arasında sevgi, saygı, anlaşma ve tanışmayı emreden bir dindir. Hısımlık (Evlilikle oluşan akrabalık) bağları çok güçlü bağlardandır. İslam, hısımlık bağları ile Müslümanları güçlendirmeyi, sevgi ve samimiyeti bütün Müslümanlar arasında yaymayı hedeflemiştir.

İki aile hısım olunca, ayırt etmeksizin çocuklar, her iki ailedeki amcalara amca, halalara hala, teyzelere teyze v.b demeye başlarlar. Akrabalık bağları güçlenir. Bu güçlü bağların değerini anlayan bir erkek, başlangıçtan itibaren eşinin ailesiyle güzel ilişkiler kurmalı, onlara iyilik ve ikramda bulunmalı, onları saymalı ve eşini de iyiliklere teşvik etmeli ve onu aile ziyaretinden mahrum etmemelidir. Zira onlar eşinin ailesidir ve eşi üzerinde çok hakları ve emekleri vardır.

Hısımları ile bağları kopararak problem çıkaran erkekler, Allah'ın (c.c) emrinden uzaklaşmışlardır. Kendileri bu bağları koparmakla kalmaz, ailenin diğer fertlerinin de akrabalık bağlarını koparmalarına sebep olurlar. Düşmanlık ve nefrete sebep olacaksa hısımlığın ne faydası vardır ki? Mü'min erkek, akrabalık ve hısımlık bağlarını güçlendirmeye çalışır. Müslümanlar arasında sevginin yayılması için çabalar. Asla ayrılıklara, bölünmelere neden olmaz. Yüce Allah: "**Demek, yüz çevirdiğinizde yeryüzünde bozgun-**

culuk çıkaracak ve akrabalık bağlarını koparacaksınız, öyle mi?"[41] buyurmuştur.

Akrabalık bağlarını koparmak, yeryüzünde fesat çıkarmaktır. Bir erkek, yeryüzünde fesat çıkaran birisi olmaktan hoşlanır mı?

27- Sofraya oturup eşinle birlikte yemek yemeye özen göstermelisin

Bazı erkekler, sürekli çalışırlar. İşlerinin yoğun olması sebebi ile evde yemek yemeye imkân bulamazlar. Onların eşleri ile birlikte yemek yemeleri çok nadirdir.

Bu durum eşler arasında kırgınlığa sebep olabilir. Bir eş, günde en azından bir öğün eşine yemekte eşlik etmeli ve çocukları ile sohbet etmelidir. Diğer bir deyişle aile, yemekte bir araya gelmelidir. Bunun pek çok faydaları vardır. Eşler arasındaki, çocuklar ile ana-baba arasındaki ve çocukların kendi arasındaki samimiyet ve muhabbeti artırması bu faydalardandır. Yine çocuklar, anne ve babalarından, yeme-içmedeki görgü kurallarını, anne ve babayı sofraya oturmaları için beklemeyi ve onlarla birlikte yemeğe başlamayı öğrenirler.

Aynı şekilde yemek esnasındaki sohbetlerin kendine has bir özelliği ve güzelliği vardır. Ailede herkes bir şeyler anlatır ve sıcak bir sohbet ortamı oluşur. Aile fertleri o gün başlarından geçen olayları birbirlerine anlatma ve mutlu anları paylaşma imkânı bulmuş olurlar.

Anne ve babalar çocuklarının her türlü durumlarını; iyi

41 Muhammed, 47/22

davranışlarını ve varsa sorunlarını öğrenme ve çözüm yolları bulma imkanını elde etmiş olurlar. Erkekler de eşlerinin problemlerini, işe gidişlerinden dönüşlerine kadar eşlerinin karşılaştığı günlük sıkıntıları öğrenirler. Eşlerinden özür dileme ve onlara mazeretlerini sunma, üstün çabalarından ötürü onları takdir etme, incelik gösterme fırsatını bulurlar. Kadınlar da eşlerinin işlerindeki yorgunluklarını takdir ederler, eşlerine verdikleri değeri belirtirler ve isteklerinde daha nazik olmaya çalışırlar.

28- Eşine övgü ve methiyeler düzmelisin

Eşine güzel söz söylemen ve onu övmen, sana daha çok sevgi ve mutluluk olarak geri dönecektir. Bu bilindiği halde çok az erkek buna uyar.

Eve döndüğünde bir de ne göresin; eşin, olabilecek en güzel şekilde süslenmiş ve en güzel elbiselerini giyinmiş. Sonra sen, eşinin senin için harcadığı bu çabayı önemsemiyorsun! Evet, bu gerçekten takdir edilmesi gereken bir çabadır. Bir kadın erkek gibi olamaz. Sen çabucak güzel bir elbise giyinebilir ve uygun bir koku sürünebilirsin. Bütün bu işlemleri beş dakikadan daha az bir sürede tamamlarsın. Ama eşin, süslenmek ve giyinmek için uzun bir süreye ihtiyaç duyar. Eşinin senin için, sana güzel görünmek için gösterdiği çabaları görmezden gelir ve takdir etmezsen, onu hayâl kırıklığına uğratır ve kalbini kırarsın. Allah için, onun güzel elbiselerini övmeyi ve senin için süslenmesini takdir etmeyi nasıl olur da unutursun? Başka zaman eşinden senin için süslenmesini isteyebilir misin? O senden herhangi bir övgü ve güzel söz bile işitmemişken eşinden artık böyle bir istekte bulunman doğru olur mu?

İşittikleri övgüler, güzel sözler ve beğeni ifadeleri kadınların aklını çeler. Bu tür davranışlar karşısında eşler, kocalarının emrine âmâde olurlar ve kocaları ile baş başa kalmaya can atarlar.

Eşini nasıl öveceğini öğrenmelisin. Onun kişisel özelliklerini ve üstün yönlerini hoşlanacağı şekilde nasıl öveceğini de iyi bilmelisin. Övgünün en önemli ilkelerinden birisi de, eşin süslenmeyi seven birisi ise onu kınamaktan ve azarlamaktan kesinlikle uzak durmalısın.

29- Eşinin sırlarını saklamalısın

Sır saklamak sadece kadınlara ait bir görev değildir. Doğrusu erkekler de eşlerinin sırlarını saklamada son derece titiz olmalıdırlar. Zira sırların açığa vurulması, eşlerin her ikisine de türlü zararlar ve acılar verir.

Sırları açığa vurmanın en kötüsü ise bir erkeğin, eşiyle olan özel ve mahrem hayatını, özellikle de karı-koca olarak aralarındaki yatak sırlarını arkadaşlarına söylemesidir. Bu şeytanî bir davranıştır. Bu şekilde bir davranışı Müslüman, imanlı bir erkekten beklemek imkânsızdır. Zira Müslüman bir erkek bu gibi durumları açıklayamaz ve konuşamaz.

Resûlullah (s.a.v) konu ile ilgili olarak şöyle buyurmuşlardır: "**Kıyamet gününde, Allah katında sorumluluğu en ağır emanetlerden biri de, karı-koca arasındaki emânettir. Erkeğin, eşi ile içli dışlı olduktan sonra (cinsel ilişki), eşinin (mahrem) sırrını anlatması, en büyük ihanetlerdendir.**"[42]

Resûlullah (s.a.v), bütün sahabeleri -ve bizleri- yatak

42 Müslim, Nikah 123; Ebu Davud, Edep 37

sırlarını açıklamaktan sakındırarak şöyle demiştir: "**Eşi ile neler yaptığını anlatan adamlar veya eşi ile neler yaptığını anlatan bazı kadınlar olabilir.**" Efendimiz, bu sözü kadın ve erkeklerin olduğu bir mecliste söylemiştir. Bu sözden sonra herkes susmuştur. Bir kadın kalkmış ve: "Evet, Ey Allah'ın Resulü! Vallahi bazı adamlar ve bazı kadınlar böyle yapıyorlar" demiştir. Resûlullah (s.a.v) kadının bu sözünden sonra: "**Böyle yapmayınız. Bu, erkek bir şeytanın yolda dişi bir şeytanla karşılaşıp insanların gözü önünde onunla ilişkiye girmesi gibidir**" buyurmuştur.[43]

30- Eşinin haklarını gözetmeli, asla çiğnememelisin

İnsanlara, haklarının başkaları tarafından çiğnendiğini görmekten daha zor gelen bir durum yoktur. Özellikle de böyle bir davranışı, kendine en yakın bildiği dostlarından görmesi o kişiyi yıkar ve artık aralarında sevgiden eser kalmayacağı gibi, eski sevgiler nefret ve düşmanlığa dönüşür.

Hakim b. Mu'âviye babası Mu'âviye (r.a)'den rivayetle anlatıyor: "**Ey Allah'ın Resulü! dedim, bizim her birimiz üzerinde, eşlerimizin hakkı nedir?" Resulullah (s.a.v) "Kendin yiyince ona da yedirmen, giydiğin zaman ona da giydirmen, yüzüne vurmaman, onu kötülememen, evin içi hariç onu terk etmemen.**"[44] buyurdular.

Maddi gücü ve imkânları olduğu halde bir erkek, eşinin yeme, içme ve giyme gibi haklarına özen göstermez ise, eşinin haklarını çiğnemiş olur. Yine eşinin yüzüne vurur ve hak etmediği halde onu kötülerse, ona zulmetmiş olur.

43 Ahmed b. Hanbel, Müsned

44 Ebu Dâvud, Nikâh 42

Böyle davranan bir erkek eşinden helâllik dilemeli ve aynı davranışları bir daha tekrarlamamalıdır ki Allah da onu bağışlasın.

Hakların korunması ile ilgili şu bilgileri de ilâve edebiliriz. Erkekler, eşlerinin mallarını korumalı ve har vurup harman savurmamalıdırlar. Eşlerinin izni olmadan onların mallarında tasarrufta bulunmamalıdırlar. Zira kadının rızası olmadan onun malından bir şeyler almak helâl değildir. Kişisel birtakım ihtiyaçlarını karşılamak için eşlerinin mallarını izinsiz kullanan erkekler, eşlerine zulmetmiş ve haklarını çiğnemiş olurlar. Eşine evlendikleri zaman vermiş olduğu mehri alıp yiyen ve geri ödemeyen bir erkek, zina etmiş gibi olur. Zira, eşine verdiği mehirle evlenmiş ve onu kendine helâl kılmıştır. Bu mehri eşinden alıp geri vermeyen erkek, zina etmiş gibi olur.

31- Çok eşlilik meselesi ve çok eşli erkeklerin eşleri arasında adaletli davranmaları

Çok eşlilik, erkeğin birden fazla kadınla evlenmesidir. Çok eşliliğe müsaade edildiğine delil olarak gösterilen âyet şu şekildedir: "**Eğer, (velisi olduğunuz) yetim kızlar (ile evlenip onlar) hakkında adaletsizlik etmekten korkarsanız, (onları değil), size helâl olan (başka) kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere nikahlayın. Eğer (o kadınlar arasında da) adaletli davranmayacağınızdan korkarsanız o takdirde bir tane alın veya sahip olduğunuz (cariyeler) ile yetinin. Bu, adaletten ayrılmamanız için daha uygundur.**"[45]

---

45 Nisa, 4/3

Âyette, birden fazla kadınla evlenmenin meşrû olduğu, doğrudan buna yönelik bir ifade ile değil, bir başka münasebetle (yetimlerin hakkını korumaktan söz ederken) temas etmiş olması düşünülmelidir. Âyetin esas konusu, yetim kızları mâruz kaldıkları kötü hayat şartlarından kurtarmaktır. Çok eşle evlenme konusu ise ilgili âyette asıl olarak değil tali bir mesele olarak zikredilmektedir.

Çok eşliliğe müsaade edilmesinin, bazı kadınların saygınlığını koruduğunu söyleyenler de vardır. Şöyle ki, bu ruhsat, erkeğe oranla kadın nüfusunun fazla olduğu toplumlarda kadını kirli ilişkilere bulaşıp fuhuş bataklığına düşmekten korumakta, böylece onun saygınlık ve onurunu korumasına yardım etmektedir. Yine çok eşliliğin, kadının çocuk doğuramaması, kadınlık görevlerine engel bir hastalığının bulunması, savaşlar sonucunda erkek nüfusuna oranla kadın nüfusunun çoğalması gibi zarurî durumlarda değerlendirilebilecek bir ruhsat olduğunu söyleyenler vardır.

Burada üzerinde durulması gereken bir diğer konu, çok eşli erkeklerin eşleri arasında adaletli davranmaları gerektiği konusudur. Âyette ileri sürülen adalet şartından maksadın, kocanın kendi imkânları nispetinde, nafaka, giyim, barınma gibi maddî ihtiyaçlarla ilgili konularda eşler arasında eşitliği sağlaması olduğu şeklinde yorumlar yapılmıştır. Buradaki adaletin, sevgide adalet ve eşitlik olarak yorumlanamayacağı, zira bir erkeğin eşlerini aynı derecede sevmesinin ve eşlerinden birine duygusal yakınlık göstermesini engellemenin mümkün olmadığı şeklinde yorumlar vardır. Günümüzde çok eşli erkeklerin eşleri arasında adalet gözetmediklerini ve bu işi önemsemediklerini görmekteyiz. Bu erkeklerin yaptıkları açık bir zulümdür. Bir kadı-

na eşinin kendisine zulmetmesi çok ağır gelir. Bilinmelidir ki, zulme uğrayanların duası kabul olunur. Çok eşli erkekler eşleri arasında adaletli davranmalı, eşlerinden bazılarını ihmal edip beddualarını almamalıdır. Bu konuda Allah'tan (c.c.) fazlaca sakınmalıdırlar.

Eşleri arasında adaletli davranma konusunda da Peygamber Efendimiz (s.a.v) bize en güzel örnektir. Efendimizin (s.a.v), çok kadınla evlenmesinin hikmetleri ve sebepleri vardır. Burada açıklamak uzun sürecektir. Efendimiz, Hz. Hatice validemizle evli iken başka bir kadınla asla evlenmemişti ve evlendiklerinde Hz. Hatice dul bir kadın idi. Efendimiz (s.a.v), gençliğinin baharını onunla geçirmişti ve onu çok severdi. Eşleri arasında asla ayrımcılık ve adaletsizlik yapmamıştır. Hz. Aişe'yi çok sevmesine rağmen diğerlerine de adaletli davranmıştır. Bir savaş veya gazve için yolculuğa çıkacağı zaman eşleri arasında kur'a çekerdi ve kur'ada kazanan eşini yanında götürürdü. Son hastalığında Hz. Aişe'nin yanında kalma konusunda diğer eşlerinden izin istemiş ve onlar da kendisine izin vermişlerdi. Bütün bunlar, Efendimizin (s.a.v), eşleri arasında adaletli olmaya ve haklarını korumaya karşı ne kadar titiz olduğunu bize göstermektedir.

32- Eşinle güzel geçinmeli ve ailenin geçimini güzel temin etmelisin

Erkeğin eşi ile iyi geçinmesi kadar, eşinin kalbini kazanmasına ve onu daha çok sevmesine sebep olan başka bir etken yoktur. Güzel geçimli, temiz karakterli, güzel ahlaklı bir erkekle eşi arasında ne tür sorunlar meydana ge-

lirse gelsin, aralarında nefret olmaz. Diğer bir deyişle eşler, böyle erkeklerden nefret etmezler.

İnsanların en hayırlısı, eşlerine en hayırlı olan ve onlarla güzel geçinen erkeklerdir. Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "**Sizin en hayırlınız ailesine karşı en hayırlı olanınızdır. Ben ise aileme karşı sizin en hayırlı olanınızım.**"[46] Resûlullah (s.a.v), kadınlara iyi davranmayı bizlere tavsiye etmiştir. Bu, Resûlullah'ın (s.a.v) vefatından önceki "**Veda Haccı**"nda, bütün Müslümanların şahit olduğu bir ortamda ümmetine yaptığı son tavsiyelerdendir. Bu tavsiyenin veda haccında yapılmış olması, ne denli önemli ve büyük bir tavsiye olduğuna delildir. Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "**Kadınlara karşı iyi davranın. Çünkü onlar sizin yanınızda esirler gibidirler. Onlara iyi davranmaktan başka bir hakkınız yok, yeter ki onlar açık bir çirkinlik işlemesinler. Eğer işlerlerse yatakta yalnız bırakın ve şiddetli olmayacak şekilde dövün. Size itaat ederlerse haklarında aşırı gitmeye bahane aramayın. Bilesiniz, kadınlarınız üzerinde hakkınız var, kadınlarınızın da sizin üzerinizde hakkı var. Onlar üzerindeki hakkınız, yatağınızı istemediklerinize çiğnetmemeleridir. İstemediklerinizi evlerinize almamalarıdır. Bilesiniz onların sizin üzerinizdeki hakları, onlara giyecek ve yiyecekleri konusunda iyi davranmanızdır.**"[47]

İyi geçinme; eşe eziyet etmemeyi, eşinin yeme-içme, giyim ve barınma ihtiyacını gücü yettiğince karşılamayı, eşine ve çocuklarına karşı cimri olmamayı gerektirir. Zira

46 İbn Mace, Nikah, 50; Darimi, Nikah, 55

47 Tirmizi, Tefsir Tevbe, (3087).

eş ve çocuklar için gücü yettiğince harcamada bulunmak dinimizin bir emridir.

Bazı erkekler, aile için harcamada bulunmanın dinî bir emir olması sebebi ile kendilerine sevap yazılmadığını zannederler. Durum asla böyle değildir. Eşi için harcamada bulunan bir erkek, bundan dolayı büyük bir karşılık ve sevap alır. Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "**Bir kimsenin harcadığı en faziletli dinar (para), çoluğuna çocuğuna ve Allah yolunda hayvanına harcadığı, bir de yine Allah yolunda arkadaşına harcadığı dinar (para) dır.**"[48] Yine Efendimiz (s.a.v), "**Muhakkak ki çoluk çocuğuna harcadığın her şey sadakadır**"[49] buyurmuşlardır.

Resûlullah (s.a.v), ailesini ve çocuklarını ihmal ederek, onların nafaka ve diğer ihtiyaçları gibi üzerine farz olan haklarını gözetmeyen bir adamın şu şekilde gözünü korkutmuştur: "**Bir kişiye, bakmakla yükümlü olduğu kişileri ihmal etmesi ve onların haklarını gözetmemesi günah olarak yeter.**"[50] Bir erkek, aile fertlerinin geçimlerini sağlamayı asla ihmal etmemeli, elinden geldiğince onların iyi bir şekilde yaşamaları için çalışmalı, Allah (c.c)'ın kendisine verdiği rızıktan onlara harcarken cimrilik etmemelidir. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur: "**Eli geniş olan, elinin genişliğine göre nafaka versin. Rızkı dar olan da, Allah'ın ona verdiğinden (o ölçüde) harcasın. Allah bir kimseyi ancak kendine verdiği ile yükümlü kılar. Allah bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır.**"[51]

48 Müslim, Zekât 38; Tirmizi, Birr 42

49 Müslim, Vasiyet 8

50 Ebu Davut, Zekât 45; Ahmed b. Hanbel, Müsned, 2/160,193,195

51 Talak, 65/7

33- Eşini, kendine "en uygun eş" nasıl yapabilirsin?

Bazı erkeklerin kafaları, "**en uygun eş**" düşüncesi ile bir hayli karışıktır ve kendilerine sürekli: "Eşim benim için en uygun eş midir?" diye sorarlar. Araştırmacılar, "en uygun eş" ya da "en uygun kadın" fikrinin, çocukça bir hayâlden başka bir şey olmadığını belirtip şu şekilde bir açıklama yapmışlardır: "Zihninizde bir yerlerde canlandırdığınız, fakat uzun zamandan beri görmediğiniz veya gerçekte olmadığını bildiğiniz bir resim düşününüz... İşte bu aradığınız ideal eş örneğidir. Bu resme bakabilme gücü size verilseydi, o eşin sahip olduğu özelliklerin anne-babanızda ve özellikle de annenizde olduğunu ve sanki onlara baktığınızı görebilirdiniz. İşte siz, hastalandığınız zaman eşinizden, annenizden beklediğiniz şefkat ve merhameti bekliyorsunuz. Sözün özü, rüyalarınızdaki eş, sizin istekleriniz doğrultusunda hayâl ettiğiniz bir eştir." Tabiatıyla hayâl ettiğiniz bu eşi gerçek hayatta bulamazsın. Diğer bir deyişle, eşinden, annenden gördüğün şefkat, sevgi ve merhameti bekliyorsan bu hayâlin gerçekleşmeyecektir. Senin ondan görmek istediğin şefkat, merhamet ve sevgiyi, eşin de senden görmek isteyecektir. Sen ideal bir eş hayâl ediyorsan o da hayâl edebilir. En doğrusu, eşinle beraber hayâlleri bırakıp gerçekçi olmanızdır. Bunun yanı sıra bir anne, tabiatı gereği çocuk sevgisi ile doludur. Çocuğunu kendine tercih edebilir ve çocuklarına can-ı gönülden hizmet eder. Zira Yüce Allah, onları bu fıtrat üzere yaratmıştır. Fakat sen, aynı şefkat, merhamet ve karşılıksız ilgiyi eşinden bekleyebilir misin? Annen, kendisine karşı yaptığın yanlış bir davranışı, özür dilemesen bile hoş görebilir. Fakat eşin, sudan sebeplerle bile sana kızabilir.

Bu yüzden erkekler gerçekçi olmalı, gerçeklikten uzak-

laşıp hayâl dünyasında yaşamamalıdır. Zira bir erkek, ne yaparsa yapsın ve ne kadar ararsa arasın idealindeki eşi bulamayacaktır. Bu konuda ısrarcı olan bir erkeğin hayatı harap olur ve sonra kaybettiklerini de geri alamaz. Gerçekte evlilik, karşılıklı alma ve vermedir. Eşinden ne derece ilgi, sevgi, şefkat ve nezaket görürsen, sen de ona aynı şekilde davranırsın.

Sonuç olarak mucize beklemeyiniz. Uygun ve uyumlu taraf siz olunuz. Almak istiyorsanız, vermeniz gerektiğini unutmayınız.

34- Allah'a kulluk görevleri ve her türlü ibadette eşine yardımcı olmalısın

Eşler arasında mutluluğa en çok vesile olan ve mutluluğun sürekliliğini sağlayan şey, Allah'a kulluk (taat) ve ibadet konularında birbirlerine yardımcı olmaları ve kulluk ve her türlü ibadeti birlikte yapmak için belirli bir zaman tayin etmeleridir.

Örneğin, Kur'an-ı Kerim'i okumak için bir zaman belirleyebilirler. Bunu söylerken her gün belli bir vakitte bu işi yapsınlar demek istemiyorum. Doğrusu eşlerin, gündelik her türlü iş ve sorumluluklarını bitirmelerini ve bundan sonra her ikisi için de uygun bir vakitte bir araya gelerek Allah'ın kitabından bölümler okumalarını kastediyorum.

Gecenin bir yarısı eşlerin uyanıp birbirlerini uyandırmaları, iki rekât namaz kılmaları ve Allah rızasını kazanmak için geceyi ihya etmeleri, işte bu sebeplerden dolayı Allah (c.c), onların arasındaki sevgiyi artırır, hayatlarını bereketlendirir ve içlerini mutlulukla doldurur. Bu, dünyalık fayda-

lardır. Ahirette ise Yüce Allah dilerse, onlara daha büyük karşılıklar verecektir.

Resûlullah (s.a.v) şöyle buyuruyor: "**Bir kimse gecenin bir kısmında kalkar, hanımını uyandırır, beraberce -yahut tek başına- iki rekât namaz kılarsa Allah'ı çok zikreden erkek ve kadınlar arasına kaydedilirler.**"[52]

Yine Ebû Hureyre (r.a.)'den rivayet edilen başka bir hadis-i şerifte de Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur: "**Allah o kimseye rahmetiyle muamele eder ki gece kalkıp namazını kılar, hanımını da uyandırır, o da namaz kılar, eğer eşi uyumaya devam ederse yüzüne su serperek uyandırır. Allah o kadına da rahmetiyle muamele eder ki gece kalkıp namazını kılar, kocasını da kaldırır, o da namazını kılar. Eğer eşi uyumaya devam ederse yüzüne su serperek uyandırır.**"[53]

Niçin Allah'a ibadet ve taat konularında yardımlaşıp birbirimizi teşvik edici olmayız? Bu soruya cevap aramalı ve bulmalıyız. Yüce Allah, İsmail (a.s) hakkında şöyle buyuruyor: "**Ailesine namaz ve zekâtı emrederdi. Rabbinin katında da hoşnutluğa ulaşmıştı.**"[54] Yine Yüce Allah şöyle buyuruyor: "**Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. O ateşin başında gayet katı, çetin, Allah'ın kendilerine verdiği emirlere karşı gelmeyen ve kendilerine emredilen şeyi yapan melekler vardır.**"[55]

---

52 Ebû Davud, Tatavvu', 18.

53 Ebû Davud, Tatavvu', 18; Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 250

54 Meryem, 19/55

55 Tahrim, 66/6

Ey mü'min erkekler! Size yakışan evden kaçmak değil, sorunları göğüslemektir ve eşinizle omuz omuza vererek çözüm yolları aramaktır. Aranızda sorunlar var ise, daha da büyümemeleri için, sorunlardan kaçış yerine güzellikle çözüm bulmaya çalışmalısınız.

Ey muhterem eş! Ortada çözümü güç gelen birtakım sorunlar varsa, eşinle beraber onun üstesinden gelmeye çalışmalısın. Bu konuda gerçekten çaba gösterirsen, evlilik hayatında daha mutlu ve neşeli olduğunu göreceksin. Bir sahabe Resûlullah'a (s.a.v) bir soru sordu ve şu şekilde cevap aldı: "Ey Allah'ın Resulü! Bizden her birimiz üzerinde, eşinin hakkı nedir?" Efendimiz (s.a.v): "**Kendin yiyince ona da yedirmen, giydiğin zaman ona da giydirmen, yüzüne vurmaman, onu kötülememendir...**"[57] buyurdu. Bu hadisi aklından çıkarmamalısın. Aileni bırakıp bütün zamanlarını dışarıda geçirmemelisin. Doğrusu onlarla birlikte zaman geçirmeli, onlarla sohbet etmeli ve gerektiği zaman onlara nasihatlerde bulunmalısın.

36- Geçmişi bırak, geleceğe bak!

Evlilik sorunlarındaki çıkmazı artıran etkenlerden biri de erkeğin geçmişe takılıp kalması ve uzun zaman geçmesine rağmen eşine: "Şunları şunları yapmamış mıydın?" deyip durmasıdır. Bu sözler eşi üzüntüye boğar ve kocasının artık kendisinden nefret ettiğini zannetmesine neden olur. Zira uzun zaman geçmesine rağmen eski sorunları ve olayları hatırlamaya devam etmektedir. Mesele bitmiş ve konu kapanmış olmasına rağmen tekrar konuyu kim gündeme getirmiştir?

57 Ebu Dâvud, Nikâh 42

açabilir. Bu tür sorunlar daha çok erkeğin anne-babası ile beraber yaşaması durumunda ortaya çıkar. Kayınpederler, gelinlere bazı emirler verebilir ve onlar bu emirlere karşı gelemezler, fakat son derece sıkıntı çeker ve rahatsız olurlar. Veya kayınpeder, oğluna, gelini ile ilgili ve onların evlilik hayatına müdahale sayılabilecek birtakım emirler verebilir. Bu durumda kadınlar, eşlerini kişiliği gelişmemiş, zayıf karakterli olarak değerlendirebilirler. Sonuçta erkekler, eşlerinin gözünden düşer.

Ana-babaya itaat ve saygı elbette farzdır. Fakat onların, çocuklarının evliliklerine müdahale etmeleri, eşler arasındaki evlilik bağını koparabilir. Fakat anne ve babalar, gelinlerinin oğullarına lâyık olmadığını görürler ve istişare sonucunda eşlerin boşanmalarının gereğine inanırlarsa bu durumda olaya müdahil olmaları zaten gerekli olur. Böyle bir durumla karşılaşılınca gelinin anne-babası da erkeğin anne-babası gibi evli çiftlerin hayatlarına müdahale edebilirler. Bu konuda Hz. İbrahim'in (a.s) oğlunun evliliğine müdahalesini örnek olarak verebiliriz. Bu örnek olay şu şekilde cereyan etmiştir:

"Hz. İsmail evlendikten sonra, babası Hz. İbrahim ailesini ziyaret etmek üzere Mekke'ye geldi. Hz. İsmail o anda evde yoktu, hanımına onu sordu. O da: "Rızkımızı tedarik için avlanmaya gitti." dedi. Hz. İbrahim "geçiminiz nasıldır?" diye sordu. O da: "Hiç de iyi değil, darlık ve yokluk içindeyiz." diye şikâyette bulundu. O zaman Hz. İbrahim: "Kocan gelince selâm söyle, kapısının eşiğini değiştirsin." dedi. Hz. İsmail geldiğinde babasının kokusunu buldu ve hanımına "Buraya kimse geldi mi?" diye sordu, o da hafife alır gibi: "Evet, şöyle şöyle bir ihtiyar geldi. Seni sordu, ben de ava gittiğini haber

verdim. O bana geçimimizden sordu, ben de ona darlık ve yokluk içinde olduğumuzu söyledim." dedi. Hz. İsmail: "Herhangi bir tavsiyede bulundu mu?" Hanımı: "Evet, sana selâm söyledi ve kapısının eşiğini değiştirsin, dedi." dedi. O zaman Hz. İsmail: "O gelen benim babamdı. Kapımın eşiği sensin, seni boşamamı emretmiş, haydi ailenin yanına dön." dedi ve onu boşadı."[58]

Fakat şunu önemle belirtmek durumundayız. Anne ve babaların, çocuklarının evliliklerine çok fazla müdahalede bulunmaları ve bilhassa gelinlere, kayınpeder ve kayınvalidelerin sürekli bir şeyleri emretmeleri, çocuklarının evliliği için son derece tehlikelidir. Evlilik hayatlarının çok çabuk sona ermesine sebep olabilir. Bu gibi nedenlerden dolayı ve en uygun metod olması sebebiyle, arkadaşlar, kardeşler bile olsa evli çiftlerin hayatlarına karışılmamalıdır.

Saygıdeğer beyler! Evlilik hayatınıza ait özelleri iyi koruyunuz ki, gerçek mutluluğa ulaşabilesiniz.

38- Evlilikle amaçladığın yanlış hedeflerden kurtulmalısın

Bazı eşler, evlilikten beklenen alışılmış hedefler dışında başka hedefleri gerçekleştirmek için evlenirler. Örneğin, zengin olmak için varlıklı bir kadınla evlenenler vardır. Yine toplumda parmakla gösterilen bir kişi olmak için, toplum içinde sosyal statüsü olan bir kadınla evlenenler de vardır. Bu gibi hedeflerle gerçekleştirilen evliliklerin çeşitli sebeplerden ötürü başarısızlığa uğraması kuvvetle muhtemeldir. Çünkü bu evlilikler yanlış hedefler üzerine kurulmuştur. Bir

58 Buhârî, Enbiya 9

Müslüman evliliğini din üzere kurar. Müslüman bir erkek, evleneceği kadında dindarlık özelliğini arar; dindar ve ihlaslı bir kadınla evlilik gerçekleştirir.

Müslüman bir erkek, evleneceği eş adayının sadece zenginliğine ve sosyal statüsüne bakmaz. Öncelikle onun, dindarlığına ve soyundaki asâlete bakar. Namusunu korumak, gözlerini harama bakmaktan alıkoymak ve güzel bir nesil yetiştirmek için evlenen çiftlerin evliliğini Yüce Allah bereketli kılar. Bunların dışında başka amaçlarla evlenenler büyük bir zarara uğrarlar. Peygamberimiz (s.a.v) bu konuda bir uyarıda bulunuyor ve eşlerde tercih edilmesinde yarar olan özelliğe dikkatimizi çekiyor. Şöyle buyuruyor: "**Kadın genelde dört özelliği için nikah edilir: Malı için, soyu için, güzelliği için ve dini için. Sen dindar olanı seç ki varlığın artsın.**"[59]

Yanlış beklentiler üzerine kurulmuş evlilikteki başarısızlık sebeplerinden biri de erkeklerin, gerektiği kadar mutlu olamamalarıdır. Çünkü eşi ile belli bir beklenti üzerine evlilik kurmuştur. Eşi bu durumu er ya da geç anlayacak ve onu sevmeyecektir. Örneğin eşinin kendisi ile zenginliği için evlendiğini anlayan bir kadın, bu zenginliğinden eşini istifade ettirmeyecek, cimrilik yapacak, bu da aralarında sorunlara yol açacaktır.

Bazı erkekler, birtakım kişisel eksikliklerini gidermek ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak için evlenirler. Bu beklentilerini karşılayamadıkları zaman sıkıntılı bir hayat süreceklerdir. Eşlerinden bekledikleri ve arzuladıkları ilgi ve sevgiyi elde edemeyeceklerdir. Örneğin bir erkek, genç yaşta

59 Buhârî, Nikah, 15; Müslim, Radâ, 15.

anne-babasını kaybetmişse ve onlarla birlikte aile sıcaklığını, sevgisini, anne-baba şefkatini de kaybetmişse, bu durumda olan bir erkek, evlilikle bu sevgi ve şefkat ihtiyacını doyurmak isteyecektir. Fakat evlilikle arzuladığı bu hedeflere ulaşamayacaktır. Çünkü bir eş, çeşitli sebeplerden ötürü, annenin evladına gösterdiği sevgi, şefkat ve merhameti kocasına gösteremeyecektir. Zira bir eş, ne veriyorsa aynı şekilde almak da isteyecektir. "**Evlilik, almak ve vermektir**" diyebiliriz. Bir anne, evladına verdiklerinden dolayı bir karşılık beklemez. Anneler, çocuk sevgisi ile dolu olarak yaratılmıştır.

Eşine ne kadar sevgi gösterirsen, aynı şekilde karşılık görürsün. Eşinin, seni karşılıksız sevmesi gerektiği inancından vazgeçmelisin.

39- Eşinin sağlığına titizlikle önem vermelisin

Kadınlar, sağlık ve hastalık gibi konularda son derece hassastırlar. Gerçekte hasta olmadığı halde kendini hasta hisseden kadınlar vardır. Bu gibi durumlarda eşlerinden yakın ilgi beklerler. Kendilerini doktora götürmekte geç kalan eşlerinin sağlıkları ile ilgili endişe duymadıklarını ve ölmelerini temenni ettiklerini bile zannedebilirler.

İşte bu sebepten ötürü, eşi ihtiyaç hissettiği an bir erkek, onu doktora götürmekte acele etmelidir. Bunu sadece onu sevdiği için veya onun hakkında endişe duyduğu için değil, aynı zamanda görevi olduğu için yapmalıdır. Yine eşinin tedavisini sürekli takip etmeli ve belli aralıklarla ilâçlarını düzenli alıp almadığını kontrol etmelidir. Çünkü kadınlar unutkandırlar. Eşlerinin hatırlatmalarına ihtiyaç duyarlar. Aynı şekilde erkekler, eşlerinin genel sağlıklarına

da titizlik göstermelidirler. Yalnızca hastalandıkları zaman onları doktora götürmek yeterli değildir. Doğrusu eşler, kocalarının, sağlıklarına önem verdiklerini ve şifa bulmaları için ellerinden gelen gayreti gösterdiklerini hissetmelidirler.

Hastalık anlarında eşlere yardım, nazik ve tatlı sözlerle sıkıntılarının hafifletilmesi, sağlıklarına tekrar kavuşacakları konusunda psikolojik ve moral destek, Allah'ın izni ile şifa bulacakları konusunda müjdeler vermek gibi konularda asla gevşeklik gösterilmemelidir. Onlara, hastalığın Yüce Allah tarafından bir temizlik vasıtası kılındığı, hastalığı, bir kulun günahlardan temizlik olarak görmesi gerektiği ve bunun kendileri için daha hayırlı olabileceği sık sık hatırlatılmalıdır.

40- Sevinçlerini eşinle paylaşmalısın

Araştırmacılar, erkeğin üzüntülerini eşinden gizlemesi, sorunlarını ve kederlerini eşine hissettirmemesinin gerekli olduğunu belirtirler. Kadınların da kendilerine göre birtakım sorunları ve kederleri vardır. Bu sebeple onlara, üstesinden gelemeyecekleri yüklerin yüklenmemesi gerekir.

Eşine gülümsemelisin. Bazen de mutlu olmasan bile mutlu ve sevinçli görünmelisin ki, evdeki ortam sıkıntı ve kederlerle kötüleşmesin. Erkeğin belirli sorunları, işleri ile ilgili özel sıkıntıları da olsa bunları ailesine yansıtmamalıdır. Fakat erkek, morali iyi olduğunda, sevindirici haberler aldığında, eşi ve çocukları ile bunları paylaşmada acele etmelidir. Evin havasını mutluluk ve sevinç kaplamalıdır.

Bazı anlarda erkekler, kişisel üzüntülerini unutmalıdır-

lar. Özellikle de evin ortamı mutsuzluk ve kederleri paylaşmaya uygun değilse...

Eşinizle sevinçleri ve müjdeli haberleri paylaşmalısınız. İşlerinde sürekli sorunlar yaşasan bile ev ortamını bu sorunlarınla meşgul etmemelisin. Eşinin bu sorunlardan dolayı üzülmesine sebep olmamalısın.

Doğrusu, eve girdiğinde, sorunları ve kederleri ardında bırakmalısın. İçten bir gülümseme ile onları selamlamalısın. Aile yuvanızda eşin ve çocuklarınla mutlu yaşamanın yollarını aramalısın.

Böyle davranırsan evlilik hayatında gerçek mutluluğu yakalar ve eşinin içten sevgisini kazanırsın. Sonuçta eşin senin her şeyini paylaşacak ve mutluluğu birlikte yakalayacaksınız.

41- Uzun yolculuklara çıktığında eşine mektup yazmalı, sürekli hâl ve hatırını sormalısın

Hayat uzundur. Bazen hayat şartları zorlaşabilir. Geçim sıkıntıları baş gösterebilir. Bu durumda erkekler, rızık aramak için uzun yolculuklara çıkmak, eş ve çocuklarından ayrılmak zorunda kalabilirler. Bu durumda bir erkek, bir takım ilkeleri gözetmek zorundadır. Bunlardan bazılarını şu şekilde ifade edebiliriz:

1- Onlardan çok uzun süre ayrı kalmamalısın. Çünkü bu, ailene sıkıntı verecektir. Ayrılık acısı onlara acı vermeye başlayacaktır. Uzun ayrılık süresince eşin, senin sevginden, şefkatinden v.b şeylerden mahrum kalacaktır. Psikologlar: "**Eşten kısa süreli ayrılık, faydalı ve gereklidir. Fakat**

uzun süreli ayrılıklar, eşe ve evlilikteki ilişkiye gerçekten zarar verir" görüşündedirler. Kadınların kocaları üzerinde hakları vardır. Erkeklerin uzun süre eşlerinden ayrı kalmaları, onların birçok haklarını ihmal etmelerine sebep olur.

2- Yolculuk süresince eşinle sürekli haberleşmeli ve ona sık sık mektup yazmalısın. Eşinin gönlünü hoş tutmak, aile fertlerinin durumlarını, ihtiyaçlarını öğrenmek ve gerektiğinde karşılamak için eşinle sürekli irtibat halinde olmalısın.

3- Yolculuk süresince ailene yetecek kadar para bırakmalısın. Onlara, ihtiyaç duyacakları parayı bulunduğun yerden de gönderebilirsin. Cimrilik etmekten sakınmalısın. Yüce Allah'ın şu sözünü sürekli hatırlamalısın: "**Eli geniş olan, elinin genişliğine göre nafaka versin. Rızkı dar olan da, Allah'ın ona verdiğinden (o ölçüde) harcasın. Allah bir kimseyi ancak kendine verdiği ile yükümlü kılar. Allah bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır.**"[60]

42- Eşine isteklerini açıkça belirtmeli ve acele etmemelisin

Çoğunlukla erkeklerin kadınlardan farklı tavırlar sergilediklerini görebiliriz. Örneğin eşine: "Senden şunu istememedim mi?" der. Eşi de: "Hayır, duymadım." diye cevap verir. Bunun sebebi erkeğin isteklerini açıkça ifade etmeyişidir. Bu arada, erkeğin isteklerini açıkça ifade etmeyişi, eşler arasında yanlış anlamalara ve ilişkilerinde gerginliğe sebep olur. Sonuçta, aralarındaki sevgi azalmaya başlar ve

60 Talak, 65/7

birbirlerine sırt çevirirler. Aslında bu durumun temel sebebi, son derece basit, fakat o derece de önemlidir. Bu sebep, erkeğin açık ve anlaşılır konuşmaması veya konuşurken acele etmesidir.

Erkekler, son derece açık ve net konuşmalıdırlar. Bazı erkekler: "Ben lafı bir kere söylerim. Eşim bir defada beni anlamalıdır" diyebilirler. Bu söz doğru değildir. Herkes bir sözü bir defada anlayamayabilir. Sözlerimizi, bir, iki ya da üç defa tekrarlasak bize bunun ne zararı olabilir ki? Efendimiz (s.a.v), bir sözü, işitmeyenler işitsin ve anlamayanlar anlasın diye tekrarlardı. Resûlullah (s.a.v)'ın uzun yıllar hizmetinde bulunmuş Enes b. Malik (r.a): "**Peygamberimiz (s.a.v), bir şey söylediği zaman insanlar anlayıncaya kadar üç defa tekrar ederdi. Bir topluluğa rastladığı zaman da işitmedikleri takdirde üç defa selâm verirdi.**"[61] demiştir.

43- Eşinin kıskançlıklarına karşı anlayış göstermelisin

Kadınların kıskançlığı, erkeklerden farklıdır. Kadının kıskançlığı şefkate dayalı bir kıskançlık değildir. Eşini başkasının sevmesini, başka bir kadının eşi ile iyi geçinmesini bile kıskanır. Eşi ile birlikte iken başka bir kadının eşi ile konuşmasını dahi kıskanabilir. Bir erkek, eşinin bu kıskançlıklarına anlayış göstermeli ve şu ilkeleri gözetmelidir:

1- Eşi ile birlikte iken başka bir kadınla konuşmama-

61 Ebu Davud, İlim 6

lı, onu övmemeli ve onun güzel niteliklerinden söz etmemelidir.

2- Eşinin başka kadınları kıskanması durumunda, onu anlayışla karşılamalıdır. Zira bir kadın kıskandığı zaman, büyük ölçüde duygusal tepkiler vermeye başlar, ne yaptığını, ne dediğini bilemez olur. Resûlullah (s.a.v): "**Allah (c.c), erkeklere cihadı yarattığı (emrettiği) gibi, kadınlara da kıskançlığı yaratmıştır, (yani kıskanç olmalarına hükmederek) fıtratlarına bu duyguyu koymuştur.**"[62] "**Kadınlardan kim buna sabredebilirse, şehit sevabı kazanır**"[63] buyurmuşlardır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v)'in eşlerinin kıskançlığı ile ilgili hadiseler pek çoktur. Bunlardan bazılarını zikredelim. Hz. Aişe (r.anha) anlatıyor: "**Resulullah (s.a.v) bir gece yanımdan çıkıp gitmişti. (Benim nöbetimde) hanımlarından birinin yanına gitmiş olabilir diye içime kıskançlık düştü. Geri gelince hâlimi anladı ve: "Kıskandın mı yoksa?" dedi. Ben de: "Evet! Benim gibi biri senin gibi birini kıskanmaz da ne yapar?" dedim. Aleyhissalatu vesselam: "Sana yine şeytanın gelmiş olmalı" dedi. Ben: "Bende şeytan mı var?" dedim. "Şeytanı olmayan kimse yoktur" dedi. "Sende de var mı?" dedim. "Evet, ancak ona karşı Allah bana yardımcı oldu da Müslüman oldu**"[64] buyurdu.

Yine "**Megafir**" hadisi diye bilinen meşhur bir hadis vardır. Bu hadis, Efendimizin eşlerinin kıskançlıklarının ne

---

62 Münavi, Feyzü'l-Kadir, II, 249

63 Heysemi, Mecmeu'z-zevaid, IV, 320

64 Müslim, Münafıkun 70; Nesai, İşretü'n-Nisa 4

boyutlarda olduğuna işaret eder. Megafir, Urfut denen ve meşeye benzeyen bir ağaçtan sızan pis kokulu nesnedir. Hz. Aişe (r.anha) olayı şöyle anlatır: "**Resûlullah (s.a.v), Zeynep binti Cahş'ın (r.anha) yanında kalır ve bal şerbeti içerdi. Ben ve Hafsa aramızda anlaştık. Efendimiz, hangimizin yanına gelirse, O'na: "Senden megafir kokusu alıyorum, megafir mi yedin?" diyecektik. Yanımıza geldiğinde kendisine: "Senden megafir kokusu alıyorum, megafir mi yedin?" dedik. Efendimiz (s.a.v): "Hayır. Zeynep binti Cahş'ın yanında bal şerbeti içtim, artık bir daha içmeyeceğim**"[65] demiş ve ardından şu âyet inmiştir:

"Ey Peygamber, eşlerinin rızasını arayarak, Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi niçin sen kendine haram ediyorsun? Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."[66] Ardından Hz. Aişe ve Hafsa'ya yönelik şu âyet nazil olmuştur: "**(Ey Peygamber'in eşleri!) Eğer siz ikiniz Allah'a tövbe ederseniz, ne iyi. Çünkü kalpleriniz kaydı. Eğer Peygamber'e karşı birbirinize arka çıkarsanız bilin ki Allah onun yardımcısıdır; Cebrail de, salih mü'minler de... Bunlardan sonra melekler de ona arka çıkarlar.**"[67]

Kıskançlığın Peygamber eşlerine neler yaptırdığını bu rivayetlerden anlayabiliyoruz. Hz. Aişe ve Hafsa, anlaşarak, Efendimizi kıskanmalarından dolayı, O'nun Zeynep binti Cahş'ın yanında bal şerbeti içmemesini sağlamak için: "**Ağzın megafir kokuyor**" diyebilmişlerdir. Peygamberimizin

65 Buhârî, Talak 8, Nikah 103, Et'ime 32, Esribe 10, 15, Tib 4, Hiyel 5; Muslim, Talak 20; Ebu Davud, Esribe 11; Nesai, Talak 16,

66 Tahrim, 66/1

67 Tahrim, 66/4

eşleri bu derece kıskanç ise bizim kadınlarımızın durumunu siz düşünün!

Erkekler, hanımlarının kıskançlığını anlayışla karşılamalı, onlara şiddet göstermemelidirler. Böyle bir durumla karşılaştıkları zaman, önce sakinleşmeli sonra mantıklı ve anlayışlı bir şekilde eşleri ile konuşmalıdırlar.

"Megafir" hadisesinden, Efendimizin ağzının kötü kokmasından hoşlanmadığını da anlıyoruz. Kendisine: "Ağzın megafir gibi kokuyor" denildiğinde, gerçekte böyle olmadığı halde, bunun sebebinin bal olduğunu zannetmiş ve: "**Zeynep binti Cahş'ın yanında bal şerbeti içtim. Artık bir daha içmeyeceğim**" demiştir. Efendimizin ağzı hiçbir zaman kötü kokmamıştır. Fakat burada, Hz. Aişe ile Hafsa validelerimizin, Zeynep binti Cahş'ı kıskandıkları için böyle bir oyun kurduklarını görüyoruz.

44- Eşinin üzüntülü ve sıkıntılı anlarında ona destek olmalısın

Kadınların erkeklerden daha dayanıksız ve sabırsız oldukları bilinen bir durumdur. Bu nedenle erkekler, eşlerinin üzüntülü ve sıkıntılı anlarında onlara destek olmalıdırlar ve Allah'ın kendilerine fazlını ve ihsanlarını hatırlatmalıdırlar.

Örneğin, eşiniz, anne, baba ya da çok sevdiği bir yakını öldüğünde kendini kaybeder. Sürekli ağlar ve yas tutar. Bu gibi anlarda erkeğin eşinin yanında olması, ona destek vermesi, eşini sakinleştirmesi, olay anında üzüntüsünden ve sabırsızlığından dolayı eşinin düşebileceği yanlışlardan onu uzak tutması son derece önemli ve gereklidir.

Resûlullah (s.a.v), **(ölen) çocuğu için ağlamakta olan bir kadına rastlamıştı: "Allah'tan kork ve sabret" buyur-**

du. Kadın (ıstırabından kendisine hitap edenin kim olduğuna bile bakmadan): "Benim başıma gelenden sana ne?" dedi. Resulullah (s.a.v) uzaklaşınca, kadına: "Bu Resulullah idi!" dendi. Bunun üzerine, kadın çocuğun ölümü kadar da söylediği sözden dolayı (utanıp) üzüldü. (Özür dilemek için) doğru Aleyhissalatu vesselamın kapısına koştu. Ama kapıda bekleyen kapıcılar görmedi, doğrudan huzuruna çıktı ve: "Ey Allah'ın Resulü, (o yakışıksız sözü) sizi tanımadan sarfettim (bağışlayın)" dedi. Aleyhissalatu vesselam: "Makbul sabır, musibetle karşılaştığın ilk andaki sabırdır"[68] buyurdu.

Efendimizin (s.a.v), o kadına: "**Allah'tan kork ve sabret**" demesinin, sadece ağlaması sebebi ile olmadığı açıktır. Zira bir ölüye ağlamak haram değildir. Burada kadının, feryad-ü figan etmesi, dövünmesi muhtemeldir. Efendimiz (s.a.v), onu bu yüzden uyarmıştır. İbn-i Hacer'in görüşü de bu şekildedir.[69] Birçok kadının, üzücü olaylar karşısında sabırsız davrandıkları bilinen bir husustur. İşte bu sebeple Efendimiz (s.a.v) o kadına: "**Doğru sabır, musibetle karşılaştığın ilk andaki sabırdır**" demiştir. Diğer bir deyişle, şok etkisi gösteren üzücü bir haber alındığında ilk verilen tepkiler sabırsızlık ve tahammülsüzlük şeklinde ise, sonradan sabretmek gerçek sabır sayılmaz. Müslüman tavrı, üzücü bir haberle karşılaşıldığı ilk anda bile sabırlı ve metanetli olmayı gerektirir.

Erkek, başlarına bir musibet geldiğinde, eşinin cahili-

---

68 Buhârî, Cenaiz 43, 7, 32, Ahkam 11; Müslim, Cenagiz 14, (626); Ebu Davud, Cenaiz 27; Tirmizi, Cenagiz 13 ; Nesai, Cenaiz 22

69 İbn-i Hacer, Fethu'l-Bari, III,149

ye devrinde olduğu gibi, dövünmesine, üstünü başını yırtmasına, yüzünü gözünü tırmalamasına engel olmalıdır. **Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "Ölenin arkasından yüzünü gözünü tırmalayan, yakasını paçasını yırtan, cahiliye insanı gibi bağıra–çağıra ağıt yakıp kendisine beddua eden; bizden, bizim yolumuzu izleyenlerden değildir."**[70]

Cahiliye devrindeki kadınlar gibi davranmak, Müslüman kadın ve erkeklere asla yakışmaz. Erkek, eşine sabırlı olma ve tahammül etme konusunda yardımcı olmalı, ona Allah'ın rahmetini hatırlatmalı, kaza ve kaderi gönül hoşluğu içinde kabullenmede eşine örnek olmalıdır.

45- Senden yüz çevirdiği durumlarda, İslam kurallarına göre davranmalısın

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur: **"Erkekler, kadınların koruyup kollayıcılarıdırlar. Çünkü Allah insanların kimini kiminden üstün kılmıştır. Bir de erkekler kendi mallarından harcamakta (ve ailenin geçimini sağlamakta)dırlar. İyi kadınlar, itaatkârdırlar. Allah'ın (kendilerini) koruması sayesinde onlar da "gayb"ı korurlar. (Evlilik yükümlülüklerini reddederek) başkaldırdıklarını gördüğünüz kadınlara öğüt verin, onları yataklarında yalnız bırakın. (Bunlar fayda vermez de mecbur kalırsanız) onları (hafifçe) dövün. Eğer itaat ederlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın. Şüphesiz Allah çok yücedir, çok büyüktür."**[71]

70 Buhârî, Cenâiz 36, 38, 39, Menâkıb 8; Müslim, İmân 165. Ayrıca bk. Tirmizî, Cenâiz 22, 25; Nesâî, Cenâiz 17; İbni Mâce, Cenâiz 52.

71 Nisa, 4/34

İslâm; kadının aile düzenine başkaldırması, hak ve ödevlere riayet etmemesi, ailenin namusuna leke getirmesi ve bunda da ısrar etmesi, alınan bütün tedbirlere rağmen yanlış yoldan dönmemesi durumunda erkeğin hanımına nasıl davranması gerektiği konusunda kurallar koymuştur.

Bu kurallardan birincisi, kadının durumunu düzeltmesinde bir sürecin ve sıranın takip edilmesidir. Bu süreç ve sıralama, önce nasihat etmek, sonra yatağı ayırmak, en sonunda ise hafifçe dövmek şeklinde olmalıdır.

İkinci kural ise yukarıda sıralanan uygulamaların sınırlarını iyi bilmektir. Örneğin, "hafifçe dövmek" şeklindeki uygulamanın sınırını Efendimiz (s.a.v): "**Acıtmayacak şekilde hafifçe dövünüz**"[72] şeklinde belirlemiştir. İslam alimleri bunu, "Kadında iz bırakmayacak, onu yaralamayacak, canını yakmayacak şekilde hafifçe dövünüz" şeklinde anlamışlardır. Bu arada, Efendimize atfedilen: "**Erkeğe eşini neden dövdüğü sorulamaz**" şeklindeki rivayetin hadis değil, uydurma bir söz olduğunu belirtmeliyiz.

Peygamber Efendimiz (s.a.v), yüze vurmayı, insanları kötülemeyi yasaklamıştır. Aynı şekilde, kölelere ve cariyelere vurulduğu gibi eşlere vurmayı yasaklamıştır ve şöyle buyurmuştur: "**Sizden biriniz hanımını köleyi döver gibi dövmeye kalkışıyor. Muhtemelen o akşam, onunla aynı yatakta yatacaktır.**"[73]

Muhammed Gazali: "Eşi sopa ile dövmek veya yüzüne vurmak caiz değildir. Erkek, kadının aile düzenine başkal-

72 Tirmizi, Radâ 11

73 Müslim, Cennet 49

dırmasına (**nüşûz**) çok sinirlenmişse, onu kalemi ile, misvakı ile veya diş fırçası ile dövebilir. Eşini sopa ile dövmesi, sonra da öpmesi, ahmaklık veya psikolojik bir hastalıktır" demiştir.[74]

Efendimizin (s.a.v), Allah yolunda cihad dışında, hiçbir kadını veya hizmetçiyi asla eliyle dövmediğine dair sahih rivayetler vardır.

Dövme ile ilgili konuyu, erkeklerin bu konuyu ihmal ve istismar etmeleri ve iyi anlamamaları sebebi ile ilk önce ele aldık. Aslında âyette nasihatten ve yatakları ayırmadan sonra zikredilen bir uygulamadır. Hafifçe dövmek bile eşin nefretine sebep oluyorsa onda hayır yoktur. Bu uygulama bazı kadınlar için yararlı olsa da çoğu kadın için faydalı bir uygulama değildir. Zeki bir erkek, eşinin hangi tür kadınlardan olduğunu daha iyi bilir.

Yatakları ayırmak ise, aynı evde ayrı yataklarda yatmak ve eşle cinsel ilişkiye girmemek demektir. Yoksa evi terk etmek değildir. Çünkü evi terk etmek, anlaşmazlıkları daha da artırır. Yatakları ayırmak, kadının durumunu düzeltmesine, olgunlaşmasına ve eşine itaat etmesine yardımcı olabilir.

Erkekler, nasihat etmeyi, eşiyle bir hatip gibi konuşmak ve onu günahların kötülüğü konusunda uyarmak zannetmesinler. Evet, böyle yapabilirler; fakat bu metotla ne kadar sonuç alabilirler?

Vaaz ve nasihat bir sanattır. İyi vaiz, zeki ve anlayışlı olandır. Vaiz, sadece belli konuşma kalıplarını ezberleyen

---

74 Muhammed Gazali, Künüz mine's-sünne

ve konuşan değildir. Doğrusu iyi vaiz, muhatabının gönlüne, kalbine hitap edebilen ve onu etkileyebilendir. Bir erkek aynı zamanda iyi bir vaiz olmalıdır. Eşinin kalbine giden yolları iyi bilmeli ve ona ulaşmaya çalışmalıdır. Eşine verdiği nasihatler, eşini ikna edici ve etkileyici olmalıdır.

46- Hep kendini haklı görmemelisin

Bazı erkeklerin sorunu, hiçbir şüpheye yer vermeksizin, sürekli kendilerini haklı görmeleri ve hayat arkadaşlarının hak iddia etmede yanlış davrandıklarını düşünmeleridir.

Herhangi bir anlaşmazlık ya da sorun ortaya çıktığında da buna kadın sebep olmuştur. Erkek, Yakub (a.s)'un oğlu Yusuf (a.s)'un kanında kurdun hiçbir sorumluluğu olmadığı gibi meydana gelen olaylarda tamamen suçsuzdur. Böyle düşünen bir erkek, bütün bunlardan sonra, eşinin kendisini sevmesini ve kendisine samimi davranmasını istemektedir. Bu nasıl olabilir?

Ey Müslüman erkekler! İnsaflı olunuz. Haklı olunuz, fakat haksızlık yapmayınız. Yüce Allah, Kur'an'da şöyle buyurmuştur: "**Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine de olsa Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun. (Şahitlik ettikleriniz) zengin veya fakir de olsalar (adaletten ayrılmayın). Çünkü Allah ikisine de daha yakındır. (Onları sizden çok kayırır.) Öyle ise adaleti yerine getirmede nefsinize uymayın. Eğer (şahitlik ederken gerçeği) çarpıtırsanız veya (şahitlikten) çekinirse-**

niz (bilin ki) şüphesiz Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır."[75]

Herhangi bir olaydan dolayı eşini kınamakta acele etme. Soğukkanlı ol. Konuyu enine boyuna, sakin bir kafa ile değerlendir. Hatalıysan hatanı itiraf et. Bu ayıp değildir. En azından, eşini sorumlu olmadığı bir konudan dolayı zan altında bırakma. Eğer acele edersen ve eşini suçlarsan ve sonra da, eşinin suçsuzluğu ortaya çıkarsa ondan özür dilemen gereklidir. Özür dilemesen bile, gerçeği itiraf etmeli, konuyu incelediğini ve eşinin suçsuz olduğunu öğrendiğini kendisine bildirmelisin. Böyle davranırsan sana saygısı artacak, kendisine saygı duyduğunu ve onu takdir ettiğini hissedecektir. Sonuçta onun kalbinde eşsiz bir yer edineceksin.

47- Karı-koca ilişkilerinizde (Cinsellikte) İslamî kurallara uymalısın

Cinsel birleşme esnasında eşlerin en çok unuttuğu şey besmele çekmektir. Bu anlarda besmele çekmek son derece gereklidir. İlişkilerinde, Allah Teala eşlere bir çocuk takdir etmişse, besmele çekmeleri durumunda şeytan ona zarar veremez.

Resûlullah (s.a.v) buyurdular ki: "**Sizden kim hanımına temas etmek isteyince: "Allah'ın adıyla! Allahım, bizi şeytandan uzak tut ve şeytanı da bize vereceğin nasipten uzak tut!" dese, sonra da Allah bu temastan**

75 Nisa, 4/135

onlara bir evlat nasip etse, şeytan ona ebediyen zarar vermez."[76]

İslam'ın tavsiyelerinden biri de, ilk cinsel birleşmeden önce erkek, hanımının kendisine hayırlı ve mübarek olması için dua etmelidir ki, Allah (c.c), evliliklerini bereketli, hayırlı kılsın ve evlilik hayatlarında mutluluğu yakalayabilsinler. Efendimiz (s.a.v): "**Sizden biriniz bir kadınla evlendiğinde, elini alnına koysun, onun kendine mübarek olması için dua etsin ve şöyle desin: "Allahım! Ben bu eşimin hayırlı olmasını ve hayırlı bir yaratılış üzere olmasını diliyorum. Onun şerrinden ve kötü tabiatlı üzere olmasından sana sığınıyorum.**"[77] buyurmuştur.

Eşlerin cinsel birleşmeden sonra içlerinden: "**Allah'a hamdolsun**" demeleri ve "**O, sudan bir insan yaratıp ondan soy, sop ve hısımlık meydana getirendir. Rabbin her şeye hakkıyla gücü yetendir.**"[78] mealindeki, Furkan sûresinin 54. âyetini okumaları önemli görülmüştür.

Yine erkek, eşi ile cinsel birleşme gerçekleştirir ve sonra bu birleşmeyi tekrarlamak isterse, abdest veya boy abdesti almalıdır. Böyle davranmak güzel görülmüş ve İslamî edeplerden sayılmıştır. Efendimiz (s.a.v): "**Biriniz eşi ile cinsi münasebette bulunduktan sonra ikinci defa tekrar yapmak isterse, iki cinsel ilişki arasında abdest al-**

76 Buhârî, Bed'ü'l-Halk 11; Müslim, Nikah 116; Ebu Davud, Nikah 46; Tirmizi, Nikah 8,

77 Ebu Davud, Nikah 46

78 Furkan, 25/54

sın. Çünkü abdest ikinci birleşmeye canlılık sağlar."[79] buyurmuştur.

Eşlerin, sabah namazından önce yeterli zamanları varsa, uykudan uyandıktan sonra boy abdesti alabilirler. Fakat sabah namazını geçireceklerini düşünüyorlarsa, uykudan önce boy abdesti almalıdırlar. Hz. Aişe'ye: "**Resulullah (s.a.v.) cünüplükten gecenin başında mı yıkanırdı, sonunda mı?" diye sorulmuş. Hz. Aişe (r.anha) de şöyle cevaplamıştır: "Bazen başında, bazen de sonunda yıkanırdı.**"[80]

Eşler, cinsel birleşmelerinde bile bir karşılık ve sevap olduğunu bilmelidirler. Eşler birbirlerini mutlu etmeye ve salih evlat sahibi olmaya niyet etmeliler, Allah'tan (c.c) böyle istekte bulunmalıdırlar.

Haramdan sakınmak, Allah'ın nimetinden helâl olarak yararlanmak, yapacağı hayırlı işler için fikrini meşgul eden cinsel arzuyu gidermek ve en önemlisi Müslüman nesil yetiştirmek amacıyla yapılan meşru bir cinsel ilişki ibâdettir ve insana aldığı zevkler yanında sevap da kazandırır. "**Kişinin zevkini yaşamasında hiç sevap olur mu?" diye soran sahabeye, Allah Resûlü Efendimiz; "O suyu haram bir yere akıtsaydı, günah olmayacak mı idi? Öyleyse helâlinden akıtması da sevaptır**"[81] cevabını vermiştir.

79 Müslim, Hayz 28

80 Buhârî, Gusl 25, 27; Müslim, Hayz 21; Ebu Dâvud, Taharet 88, 90, Salât 343; Tirmizî, Taharet 87; Nesâî, Taharet 163, 164,165, Gusl 4, 5; Muvatta, Taharet 77

81 Müslim, Zekât 52; Ebû Dâvûd, Tatavvu' 12, Edep 160; Müsned V/167, 168

48-Karı-koca ilişkilerinizde (Cinsellikte) haramlardan sakınmalısın

Kadına arkadan temas, ne şekilde olursa olsun kesinlikle haramdır. Şayet kadın bu işe razı olacak olursa, o da büyük günaha ortak olur. Eşine arkadan yaklaşan bir erkek, Allah'ın haram kıldığı bir işi yapmıştır ve eşine de çok büyük bir acı vermiştir. Erkekler, Allah'tan korkmalı ve İslam'ın ve imanın sınırlarına dönmelidirler. Lut kavminin adetlerine benzeyen bu tür çirkin işleri terk etmelidirler. Allah (c.c), bizleri bu tür işlerden korusun!

Resûlullah (s.a.v) buyurdular ki: "**Kim hayızlı eşi ile ilişkiye girer veya eşi ile arka tarafından ilişkiye girerse yahut da kâhine uğrar ve dediklerini doğrularsa, Muhammed'e (s.a.v) indirileni inkâr etmiş olur.**"[82]

Aynı şekilde erkeklerin hayızlı (aybaşı hali) eşleri ile cinsel ilişkiye girmeleri de haramdır. Ancak sadece cinsel ilişki haram olur. Eş hayızlı iken onunla sevişmek caizdir. Arzulanmaya ve şehvetsiz de olsa sevilmeye muhtaç olan kadın, her ay belirli bir süre adetli günlerinde ilgisiz kalmaktan ve sevimsiz olduğu şeklindeki üzücü şartlanmalardan ötürü bunalabilir. Onun için bugünlerinde kadınları ilgisiz bırakmak doğru değildir.

Enes b. Malik (r.a) şöyle anlatmıştır: "Yahudilerin şöyle bir adeti vardı: İçlerinde bir kadın adet görmeye başlayınca, onunla beraber yiyip içmezler, evlerde beraber oturup kalkmazlardı. Bu durumu Ashab (r.anhum) Resulullah (s.a.v)'a sordular. Bunun üzerine Yüce Allah, şöyle buyurmuştur: "**Sana kadınların ay halini sorarlar. De ki: "O**

82 Tirmizi, Taharet 102; İbn-i Mace, Taharet 122

bir ezadır (rahatsızlıktır). Ay halinde kadınlardan uzak durun. Temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın. Temizlendikleri vakit, Allah'ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın. Şüphesiz Allah çok tövbe edenleri sever, çok temizlenenleri sever."[83] Bu âyet üzerine Resûlullah (s.a.v): "**Kadınlarınızla nikâh (cinsel ilişki) dışında her şeyi yapın!**"[84] buyurdu. Bu ruhsat yahudilere ulaşınca: "**Bu adam ne yapmak istiyor? Bize muhalefet etmediği bir şey bırakmadı!**" dediler. (Bu sözü işiten) Üseyd İbnu Hudayr ve Abbad İbnu Bişr (r.a) gelerek: "**Ey Allah'ın Resulü! Yahudiler şöyle şöyle söylüyorlar**" diye haber verdiler. "**Biz kadınlarla beraber oturup kalkmayacak mıyız?**" dediler. Resulullah (s.a.v)'ın rengi öylesine değişti ki, biz onlara kızdığını zannettik. Onlar da hemen çıkıp gittiler. Derken onlar yolda Resulullah'a gönderilen hediye sütle karşılaştılar. Resulullah o sütü hemen bunların peşisıra içmeleri için gönderdi. Böylece anladılar ki, Resulullah (s.a.v), kendilerine gücenmemiştir."[85]

Özet olarak, eşlerin hayızlı günlerinde onlarla cinsel ilişkiye girmek ve eşle arka organından cinsel temasta bulunmak haram kılınmıştır. Hayızlı günlerinde, cinsel ilişki dışında eşlerle her türlü sevişme caizdir. Sevişme esnasında ise eşlerin avret yerleri örtülmeli, açılmamalıdır. Diğer bir deyişle, avret yerlerinden herhangi bir şekilde yararlanmak doğru değildir.

83 Bakara, 2/222
84 Müslim, Hayz 16; Ebu Davud, Nikah 47; Tirmizi, Tefsir, Bakara; Nesai, Taharet 181
85 Müslim, Hayz 16; Ebu Davud, Nikah 47; Tirmizi, Tefsir, Bakara; Nesai, Taharet 181

49- Eşini, insan şeytanların kötü niyetli bakışlarından korumalısın

Bir erkek, herkese açık yollarda, caddelerde, açık saçık giyinmiş, süslenmiş ve parfüm sürünmüş eşi ile el ele tutuşup nasıl dolaşabilir? Hayret ediyorum.

Ey Müslüman erkek! Sokakta, süslenmiş, açık saçık giyinmiş eşinle yürümekten ve bu esnada yabancı erkeklerin eşine, onu yiyecekmiş gibi bakmalarından hoşlanır mısın? Eşini kıskanmaz mısın? Eşinin bu şekilde giyinip seninle dolaşmasına izin verebilir misin? Resûlullah'ın (s.a.v) şu sözüne kulak vermelisin.

Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "**Ateş ehlinden iki sınıf vardır, henüz onları görmedim: Yanlarında sığır kuyruğu gibi bir şeyler taşıyıp onu insanlara vuran insanlar ve giyindikleri halde çıplak kadınlar ki bunlar, Allah'a taatten dışarı çıkmışlardır. Bunlar, başkalarını da baştan çıkarırlar. Başları deve hörgücü gibidir. Bu kadınlar cennete girmek şöyle dursun, kokusunu dahi alamazlar. Halbuki onun kokusu şu şu kadar uzak mesafeden duyulur**" buyurdular.[86]

İslam alimleri, "**giyindikleri halde çıplaktırlar**" ifadesini, "vücudu (teni) gösteren ince elbise veya vücut hatlarını gösteren dar elbise giyenler" şeklinde yorumlamışlardır. Resûlullah (s.a.v), şöyle buyurmuştur: "**Her göz zina eder. Şurası muhakkak ki, kadın koku sürünür, sonra da erkek topluluğuna uğrarsa o da zina etmiştir.**"[87] Ey

86 Müslim, Cennet 53

87 Ebu Davud, Edep 35; Nesai, Zinet 35

Müslüman eşler! Cehennem kapılarında bekleyen çağırıcılardan sakınınız. Zira o çağırıcılar size: "Kadınlar istediklerini giymekte özgürdürler. Bu onların kişisel özgürlüğüdür." derler. Onlara: "Özgürlük, İslam'ın gölgesinde ve Allah'ın emirlerine uymakla olur. Örneğin, başkasını öldüren veya başkasının malını çalan özgür olabilir mi?" şeklinde karşılık vermelisin.

Evet. Kadınlar, Allah'ın (c.c) kanunlarına uydukları, sarıldıkları sürece özgürdürler. Kadınlarla ilgili Allah'ın kanunu ise: "**Mü'min kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. (Yüz ve el gibi) görünen kısımlar müstesna, zinet (yer)lerini göstermesinler. Başörtülerini ta yakalarının üzerine kadar salsınlar. Zinetlerini kocalarından yahut babalarından yahut kocalarının babalarından yahut oğullarından yahut üvey oğullarından yahut erkek kardeşlerinden yahut erkek kardeşlerinin oğullarından yahut kız kardeşlerinin oğullarından yahut Müslüman kadınlardan yahut sahip oldukları kölelerden yahut erkekliği kalmamış hizmetçilerden yahut da henüz kadınların mahrem yerlerine vakıf olmayan erkek çocuklardan başkalarına göstermesinler. Gizledikleri zinetler bilinsin diye ayaklarını yere vurmasınlar. Ey mü'minler, hep birlikte tövbe ediniz ki kurtuluşa eresiniz!**"[88] mealindeki âyettir. Kadın, âyette zikredilen şekilde örtünmez, açık saçık gezerse hem kendine hem de başkalarına zarar vermiş olur. Başkalarına zarar verme özgürlüğüne sahip değiliz. Bu konuyu iyi düşünmeliyiz.

---

88 Nur, 24/31

50- Ev ihtiyaçları haricinde, eşinin kendine özel parası olmalıdır

Hanımlar, kendilerine özel alış-veriş yapma ihtiyacı duyarlar. Onun harcadığı her kuruşun hesabını sormamalısın. Doğrusu eşine, kendi kişisel ihtiyaçları için kullanabileceği parayı sen vermelisin. Ona verdiğin paranın hesabını sorma! Bırak, dilediği gibi harcasın.

Eşine bu konuda cimri olma ki, cüzdanından bilgin dışında para almak zorunda kalmasın. Kadınların karşılaşabilecekleri en büyük sorunlardan biri de paraya olan ihtiyaçlarıdır. Eşine ihtiyacı olan parayı vermeyerek onu zor durumda bırakmaktan sakınmalısın. Peygamberimizin (s.a.v), eşi cimri olan kadınlara, ihtiyaçları kadar parayı onların bilgisi dışında eşlerinin cüzdanından alabilecekleri konusunda ruhsat verdiğini bilmelisin. Fakat Müslüman bir erkek, eşini böyle zorluklarla baş başa bırakmaz. O, eşine, ihtiyacı olanı, hatta daha fazlasını kendiliğinden verir. Eşlerin bu ihtiyacını "Kişisel harcamalar" olarak isimlendirebiliriz.

Aynı şekilde, çocuklarına da küçük yaşlarından itibaren harçlık vermelisin. Bu harçlık maddi olarak önemsiz olabilir; fakat gereklidir. Çocuklar, sahip olduklarının değerini anlar ve onları korumayı öğrenirler. Bir şeye ihtiyaçları olduğunda, verdiğin para ile yetinmesini öğrenirler. Annelerinden para istemek zorunda kalmazlar. Eğer isterlerse, onlara, bütçenizin buna müsait olmadığını söylemelisiniz.

51- Bazen unutkanlık nimetinden de istifade edebilirsin

Bazen, unutkanlığın, Allah'ın (c.c) insanlara vermiş olduğu en büyük nimetlerden olduğunu hissedebiliyor musun? Yüce Allah bize bu nimeti ihsan etmeseydi, hayatımız, katlanılamaz derecede, bir nevi, cehenneme dönerdi.

İnsan, "unutma" kökünden türemiştir. Bu sebeple, elem, keder ve üzücü olayları unutur. Unutmasaydı çok acı çeker ve acılardan bir çıkış yolu bulamazdı. Birtakım insanlar bu nimeti göremiyor veya kıymetini bilemiyorlar. Aksine, acıları, kederleri, üzüntüleri ve sorunları unutmamakta direniyorlar. Bazı erkekler de eşlerinin olumsuz yönlerini sürekli hatırlayıp asla unutmuyorlar. Eşlerinin olumsuz yönlerini sürekli gündeme getirip: "Falan gün, ay, yıl şunları şunları yapmamış mıydın?" deyip duruyorlar. Eşler böyle davranarak, eski defterleri yeniden açmış oluyorlar.

İslam dini, Müslüman kardeşlerimizin kötülüklerini bile unutmamızı tavsiye ederken, eşimizin olumsuz tavırlarını nasıl unutmayız? Dinimiz, bize, düşmanlarımızın kötülüğünü bile en güzel şekilde savmamızı öğretmişken, sevdiklerimize nasıl davranmamız gerektiğini varın siz düşünün!

Yüce Allah, şöyle buyurmuştur: "**İyilikle kötülük bir olmaz. Kötülüğü en güzel bir şekilde sav. Bir de bakarsın ki, seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki sıcak bir dost oluvermiştir.**[89]

Efendimizin (s.a.v), eşlerinin kıskançlıkları sebebi ile karşılaştığı sorunları hepimiz biliyoruz. Fakat O, eşlerinin

89 Fussilet, 41/34